

**Uchwała Nr XLIII/288/2014
Rady Gminy Chrzypsko Wielkie
z dnia 8 lipca 2014 r.**

**w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska Gminy Chrzypsko Wielkie
na lata 2014 -2018**

Na podstawie art.18 ust 2 pkt 6 i 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 ze zmianami) w związku z art. 17 ust. 1 i 2 oraz art.18

ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j.Dz.U.2013.1232 ze zm.), po uzyskaniu opinii Zarządu Powiatu Międzychodzkiego oraz po uzgodnieniu z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu uchwal się co następuje :

§1

Uchwała się Program Ochrony Środowiska Gminy Chrzypsko Wielkie na lata 2014 -2018 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Traci moc uchwała Nr XXV/145/2004 Rady Gminy Chrzypsko Wielkie z dnia 28 grudnia 2004 r. w sprawie : uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chrzypsko Wielkie na lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008- 2011.

§3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chrzypsko Wielkie.

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

**Przewodniczący
Rady Gminy**
mgr inż. Grzegorz Sułek

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chrzypsko Wielkie

Aktualizacja na lata 2014 – 2018

Chrzypsko Wielkie, czerwiec 2014

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	4
1.1.	Przesłanki ogólne.....	4
2.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	7
3.	ZASOBY PRZYRODY.....	10
3.1.	Krajowa Sieć Ekologiczna.....	10
3.2.	System obszarów i obiektów prawnie chronionych.....	11
3.2.1.	Parki Krajobrazowe.....	11
3.2.2.	Lasy i zbiorowiska roślinne.....	12
4.	ZASOBY WODNE.....	13
4.1.	Wody powierzchniowe.....	13
4.2.	Wody podziemne.....	17
5.	GOSPODARKA ŚCIEKOWA.....	20
6.	Klimat.....	22
6.1.	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.....	22
6.2.	Chemizm opadów atmosferycznych.....	23
7.	HAŁAS.....	23
8.	POWIERZCHNIA ZIEMI.....	24
8.1.	Geologia i geomorfologia.....	24
8.2.	Gleby.....	26
8.3.	Surowce mineralne.....	29
9.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	29
10.	POWAŻNE AWARIE.....	30
11.	Ocena stanu i funkcjonowanie środowiska.....	30
11.1.	Identyfikacja konfliktów.....	30
11.2.	Gospodarka wodno – ściekowa.....	31
11.3.	Zanieczyszczenia obszarowe.....	31
11.4.	Gospodarka odpadowa.....	32
11.5.	Gospodarka surowcowa.....	32
11.6.	Erozja gleb.....	32
11.7.	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.....	32
11.8.	Klimat akustyczny.....	33
12.	Ocena przyrodniczo – funkcjonalna.....	33
12.1.	Ekosystemy kształtujące lokalny system przyrodniczy.....	33
12.2.	Ochrona środowiska przyrodniczego.....	34
12.3.	Obszary o predyspozycjach dla rozwoju rolnictwa.....	35

12.4.	Turystyka	36
12.5.	Tereny atrakcyjne pod względem rekreacyjnym	36
13.	Ważniejsze problemy ekologiczne w gminie.....	38
14.	Zarządzanie środowiskiem.....	39
15.	Priorytety i cele ekologiczne gminy Chrzypsko Wielkie.....	42
15.1.	Kierunki realizowane w ramach Programu Ochrony Środowiska.....	43
15.2.	Plan działań operacyjnych w ramach realizacji Programu ochrony środowiska	45
15.2.1.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w kierunku:.....	46
15.2.2.	Przydomowe oczyszczalnie ścieków.....	47
15.2.3.	Rozbudowa sieci wodociągowej: Białokosz – Gnuszyn.....	48
15.2.4.	Studnie wiercone w Białokoszycach.....	48
15.2.5.	Sukcesywna wymiana rurociągów azbestowych w Chrzypsku Wielkim.	49
15.2.6.	Budowa wodociągu ze Śródki do Orla Wielkiego.....	49
15.2.7.	Modernizacja dróg gminnych: Chrzypsko Wielkie – Charcice - Mylin	50
15.2.8.	Budowa drogi w Centrum Orla Wielkiego (kontynuacja).....	50
15.2.9.	Budowa drogi w centrum Gnuszyna.....	51
15.2.10.	GAZYFIKACJA GMINY.	52
15.2.11.	Termomodernizacja budynków (Ośrodek zdrowia i Urząd Gminy).....	53
15.2.12.	ASPEKTY EKOLOGICZNE W STRATEGII ROZWOJU GMINY.	54
15.2.13.	Edukacja ekologiczna.	55
15.2.14.	PRAWIDŁOWA GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI.	56
15.2.15.	Motywowanie do działań podnoszących estetykę wsi.....	56
15.2.16.	Rozwój rolnictwa ekologicznego.....	57
15.2.17.	Zwiększenie lesistości gminy.	57
15.2.18.	Popularyzacja alternatywnych źródeł energii.	58
15.2.19.	Zorganizowanie stałego punktu doradztwa ekonomiczno – organizacyjnego dla rolników w budynku UG.....	58
15.2.20.	Opracowanie i realizacja programu szkoleń dla rolników.....	58
16.	Harmonogram i koszty finansowania	60
17.	Instrumenty realizacji programu	63
18.	Źródła i struktura finansowania	64
19.	Wdrażanie i monitoring Programu.....	68
20.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	70

1. Wprowadzenie

1.1. Przesłanki ogólne

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. stanowi, że Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Istota rozwoju zrównoważonego polega więc na tym, aby zapewnić zaspokojenie obecnych potrzeb bez ograniczania przyszłym pokoleniom możliwości rozwoju.

Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych, które poprzez swoją politykę, powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne. Gminy należą do władz publicznych, zatem na nich również spoczywa obowiązek wykonywania zadań z zakresu ochrony środowiska oraz odpowiedzialność za jakość życia mieszkańców. Winno w tym pomóc właściwe, zgodne z ideą ekorozwoju, planowanie wszelkich działań. Polskie przepisy z zakresu ochrony środowiska przewidują tworzenie kilku różnych typów planów i programów redukcji emisji zanieczyszczeń. Jednymi z takich dokumentów są: Polityka ekologiczna państwa, programy ochrony środowiska oraz plany gospodarki odpadami.

Przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.) obligują organ wykonawczy gminy do sporządzania gminnych programów ochrony środowiska. Obowiązek ten został nałożony w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Ustawodawca określił wymagania, jakie muszą zostać spełnione w tego rodzaju dokumentach. Do obligatoryjnych składników opracowania należy więc zaliczyć:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Ponadto gminne programy ochrony środowiska powinny uwzględniać indywidualne cechy środowiska na danym obszarze, występujące lokalne zagrożenia, a także zapisy gminnych dokumentów strategicznych. W związku z tym przy sporządzaniu programów na szczeblu gminnym wskazane byłoby przeprowadzenie wnikliwej analizy stanu środowiska – diagnozy oraz sformułowanie najważniejszych zagrożeń środowiska w danej gminie. W dalszej części programu należy przedstawić, zgodnie z wymogami prawa, priorytety i cele ekologiczne w ramach których wyodrębnią się zadania pozwalające na osiągnięcie zakładanych celów. W harmonogramie zadań winny znaleźć się przede wszystkim zadania własne gminy, skierowane m. in. na realizację obowiązków wynikających z przepisów prawa i zgodne z kompetencjami wójtów i burmistrzów (m.in. z ustawy o ochronie przyrody, ustawy Prawo wodne, Prawo ochrony środowiska, ustawy o planowaniu przestrzennym). W programie mogą

zostać zamieszczone także zadania koordynowane, czyli pozostałe zadania realizowane i finansowane przy udziale innych jednostek samorządu terytorialnego i instytucji. Wszystkie zadania winny być w miarę możliwości szczegółowo opisane poprzez określenie terminu realizacji, kosztów wykonania i źródeł finansowania.

Zależność pomiędzy programami ochrony środowiska a programami sektorowymi (np. programami gospodarki odpadami) wynika z charakteru tych aktów. Zadaniem programów sektorowych jest aktywizacja poszczególnych podmiotów oddziałujących na środowisko do podjęcia określonych działań, bez nakładania obowiązków i przyznawania uprawnień. Nie ma bezpośrednich zależności między gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi programami ochrony środowiska, jednak w celu uzyskania najlepszych rezultatów, programy opracowywane na różnych szczeblach samorządowych winny być spójne i w ramach posiadanych kompetencji wyznaczać podobne cele.

Aktualizacja „Programu ochrony środowiska dla gminy Chrzypsko Wielkie” jest drugim opracowaniem kompleksowo przedstawiającym politykę ekologiczną gminy, będącym aktualnym źródłem informacji o środowisku naturalnym, ale także spisem konkretnych zaleceń dla gmin oraz wszystkich korzystających ze środowiska.

Program jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu Gminy Chrzypsko Wielkie i określającym wynikające z niej działania. Cele i działania proponowane w Programie ochrony środowiska posłużą do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa Gminy Chrzypsko Wielkie, które służyć będą poprawie stanu środowiska przyrodniczego.

Realizacja celów wytyczonych w programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy. Program ochrony środowiska przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię działań zmierzających do poprawy tego stanu, umożliwia koordynację decyzji administracyjnych oraz wybór decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje. Sam program nie jest dokumentem stanowiącym, ingerującym w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko. Należy jednak oczekiwać, że poszczególne jego wytyczne i postanowienia będą respektowane i uwzględniane w planach szczegółowych i działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Zakłada się, że kształtowanie polityki ekologicznej w Gminie Chrzypsko Wielkie będzie miało charakter procesu ciągłego, z jednoczesnym cyklicznym weryfikowaniem perspektywicznych celów w przekrojach etapowych i wydłużaniu horyzontu czasowego Programu w jego kolejnych edycjach.

1.2. Podstawy prawne

Główną rolę w procesie definiowania polityki ekologicznej pełnią zapisy następujących dokumentów:

- 1) Ustawa z 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska.

Jest ona podstawowym aktem prawnym w dziedzinie ochrony środowiska i pełni funkcję ustawy ramowej dla całego ustawodawstwa z tego zakresu. Art. 17 i 18 nakłada na gminy obowiązek sporządzenia programu ochrony środowiska, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, przy czym projekt programu gminnego winien być zaopiniowany przez zarząd powiatu.

- 2) Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa 2008 r.

Dokument ten ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji zadań ochrony środowiska na obszarze całej Polski. Określa też, na podstawie aktualnego stanu środowiska: cele, priorytety i działania proekologiczne wraz ze środkami niezbędnymi do ich osiągnięcia. Polityka ekologiczna powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania celów gospodarczo-społecznych z celami ochrony środowiska.

- 3) Zaktualizowana Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku.
WIELKOPOLSKA 2020

Dokument, który w sposób kompleksowy określa cele i kierunki rozwoju Wielkopolski w perspektywie długookresowej. Jako główne narzędzie polityki regionalnej SRWW w istotny sposób determinuje procesy rozwojowe województwa wielkopolskiego.

- 4) Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2012 – 2014 z perspektywą do roku 2023.

Dokument określa na podstawie aktualnego stanu środowiska województwa wielkopolskiego:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

W Programie ujęto zmiany w zakresie ustawodawstwa i dokumentów programowych dotyczących m.in. ochrony środowiska, jakie zaszły w ostatnich latach.

- 5) Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej (NSEE), Warszawa 2001

Jest to dokument identyfikujący i hierarchizujący główne cele edukacji środowiskowej, wskazuje także możliwości ich realizacji.

- 6) Wytyczne Ministerstwa Środowiska sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Warszawa 2002.
- 7) Strategia Edukacji Ekologicznej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 roku - Warszawa, 2013

Gminny program ochrony środowiska określa wymagania odnoszące się do polityki ekologicznej państwa, a w szczególności:

- cele i priorytety ekologiczne,

- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawne, ekonomiczne, społeczne.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

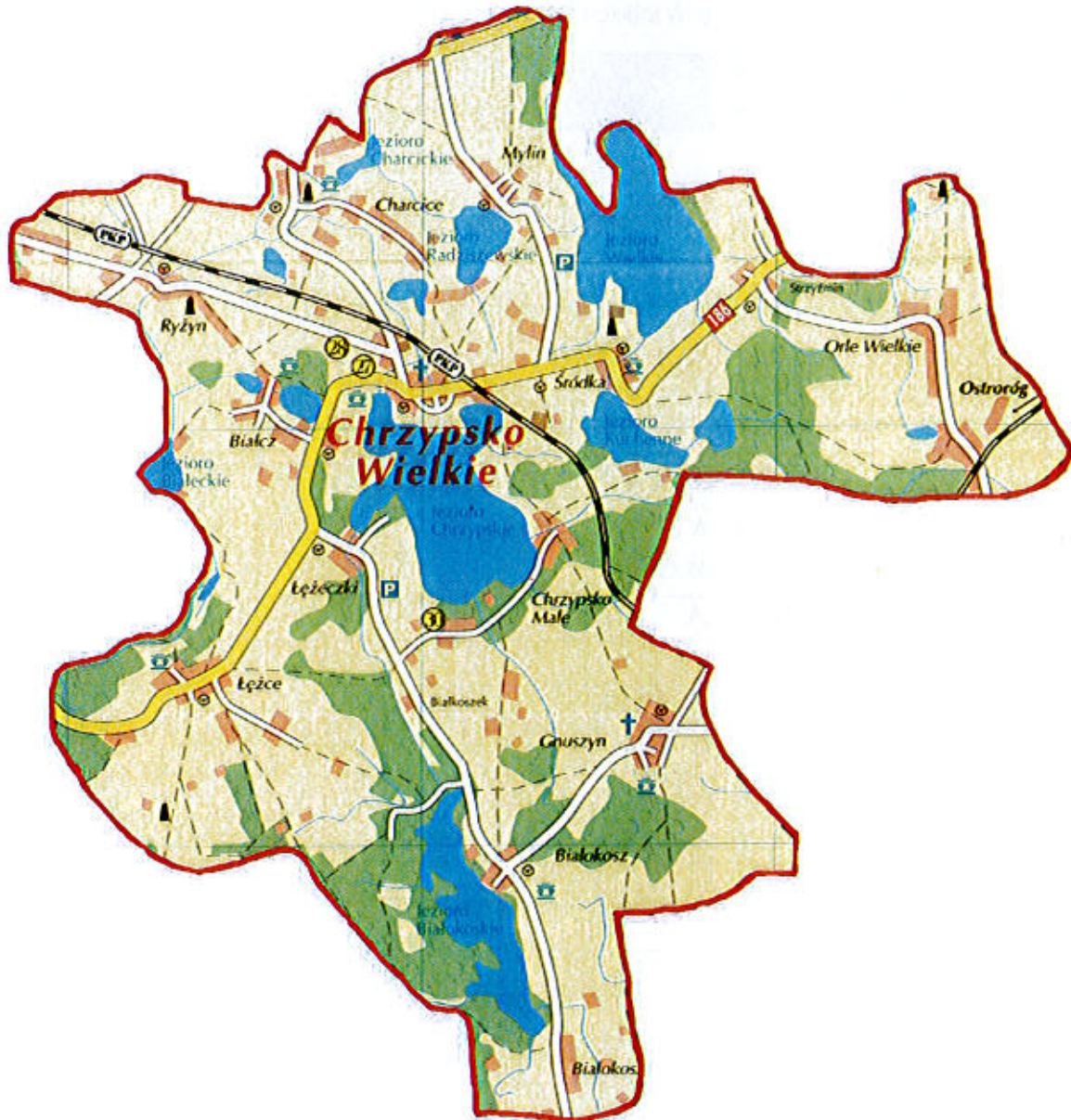
Gmina Chrzypsko Wielkie leży w zachodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie międzychodzkiem. Sąsiadujące z nią gminy to: Sieraków (NW), Kwilez (SW) – gminy powiatu międzychodzkiego oraz Wronki (NE) i Pniewy (SE) – gminy powiatu szamotulskiego. Podstawowy układ komunikacyjny stanowi droga wojewódzka nr 186 Kwilez – Chrzypsko Wielkie – Dobrojewo i nr 182 Sieraków – Wronki oraz sieć dróg powiatowych i gminnych. Według fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski gmina położona jest na Niżu Środkowoeuropejskim, w podprovincji Pojezierza Południowobałtyckiego, pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej mezoregionu Pojezierza Poznańskiego, będącego częścią makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego.

Gmina leży w obrębie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego, utworzonego w 1991 roku. Park został utworzony dla ochrony krajobrazu polodowcowego o rzeźbie terenu urozmaiconej wzgórzami morenowymi, jeziorami, dolinami rzek. Park cechuje się różnorodnością świata roślin i zwierząt. Z rzadkich roślin rosnących na terenie Parku należy wymienić lilie złotogłów. W lasach żyją dziki, jelenie, sarny, danielce. Duża liczba jezior sprzyja gniazdowaniu ptactwa wodnego. Można spotkać tu bociana czarnego, gągoła krzykliwego, czapłę siwą, żurawia, łabędzie, kraskę, kanię czarną.

Gmina Chrzypsko W. położona w zachodniej części Województwa Wielkopolskiego zajmuje obszar 84,3 km².

Ludność gminy zamieszkuje 14 miejscowości. Prawie wszystkie z nich (oprócz Chrzypska Wielkiego i Łęzec) zalicza się do grupy wsi bardzo małych (do 150 mieszkańców) i małych (do 300 mieszkańców). Według kryterium liczby mieszkańców wsie można podzielić na następujące grupy:

- I - wsie duże (powyżej 500 mieszkańców) - należy do niej Chrzypsko Wielkie,
- II - wsie średnie (od 300 - 500 mieszkańców) - należą do niej Łęzeczki i Mylin,,
- III - wsie małe (od 150 - 300 mieszkańców) - należą do niej: Biańcz. Charcice, Orle Wielkie, Białokosz, Ryżyn, Gmuszyn, Łęzce,
- IV - wsie bardzo małe (do 150 mieszkańców) - należą do niej: Chrzypsko Małe, Śródka, Białokoszyce, Strzyżmin.

Miejscowości w gminie Chrzypsko Wielkie i liczba mieszkańców na 31.12.2013 r.

Miejscowość	Ulica	Mieszkańcy		
		stali	czasowi	aktualni
BIALCZ		261	6	267
BIAŁOKOSZ		170	5	175
BIAŁOKOSZYCE		48	1	49
CHARCICE		189	6	195
CHRYPSKO MAŁE		90	5	95
CHRYPSKO WIELKIE	GLÓWNA	255	21	276
*****	JEZIORNA	80	6	86
	KOLEJOWA	25		25
	LEŚNA	75	2	77
	OSIEDLOWA	85		85
	POLNA	37		37
	ROLNA	88	7	95
	SIERAKOWSKA	126	9	135
	SZKOLNA	120	2	122
	WIŚNIOWA	59	1	60
	Razem	950	48	998
GNUSZYN		214	6	220
ŁĘŻCE		285	10	295
ŁĘŻECZKI		243	67	310
MYLIN		301	6	307
ORLE WIELKIE		216	4	220
RYŻYN		174	1	175
STRZYŻMIN		39	5	44
ŚRÓDKA		101		101
Razem		3281	170	3451

Na terenie gminy znajdują się obiekty stanowiące bazę wypoczynkową i turystyczną. Bazę noclegową tworzą:

- Ośrodek Wypoczynkowy Kuratorium Oświaty w Poznaniu (domki kempingowe, 66 miejsc),
- Ośrodek Sportowy SKS „Poznania” w Łęczeczkach (180 miejsc noclegowych),
- Ośrodek Wypoczynkowy w Łęczeczkach (domki kempingowe, 100 miejsc),
- Szkoła Podstawowa w Chrzypsku Wielkim (w sezonie turystycznym organizowane są kolonie),
- Ośrodek Wczasowy „Sum” w Białokoszu (domki kempingowe 100 miejsc),
- Pole namiotowe w Chrzypsku Wielkim (200 miejsc),
- Prywatne pole biwakowe w Chrzypsku Małym.

3. ZASOBY PRZYRODY

3.1. Krajowa Sieć Ekologiczna

Jedną z przyczyn degradacji środowiska przyrodniczego jest dzielenie przestrzeni na izolowane obszary. Aby przeciwdziałać temu niekorzystnemu zjawisku stworzono koncepcje łączenia bogatych i dobrze zachowanych ekosystemów korytarzami ekologicznymi w *Ekologiczny System Obszarów Chronionych* (Różycka 1977). Zadaniem tych korytarzy jest umożliwienie migracji organizmów żywych.

Aby ujednoczyć kryteria wyróżniania poszczególnych elementów sieci opracowano projekt *Krajowej Sieci Ekologicznej*, która wchodzi w skład *Europejskiej Sieci Ekologicznej (EKONET)*. Jest to sieć obszarów powiązanych przestrzennie i funkcjonalnie oraz objętych różnymi formami ochrony i zagospodarowania przestrzennego.

W skład Krajowej Sieci Ekologicznej, podobnie jak w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej wchodzi:

- Obszary węzłowe – jednostki wyróżniające się z otoczenia bogactwem ekosystemów o charakterze zbliżonym do naturalnego, od seminaturalnych i antropogenicznych bogatych w gatunki roślin i zwierząt, do tradycyjnych agrocenoz. W obrębie obszarów węzłowych wyróżnia się biocentra, które stanowią obszary nagromadzenia największych walorów przyrodniczych. Otoczone są one strefami buforowymi o wyróżniających się walorach. Strefy buforowe określają zasięg przestrzennych powiązań funkcjonalnych, biotycznych i abiotycznych w całym obszarze węzłowym.
- Korytarze ekologiczne – struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich. Korytarze ekologiczne mogą mieć postać:
 - ciągłych form liniowych, wyróżniających się wśród otoczenia o znacznie zmniejszonej intensywności użytkowania i gospodarowania
 - obszarów układających się w pasma łączące poszczególne obszary węzłowe
 - korytarze, które nie mają ciągłości strukturalnej, ale zachowują ciągłość funkcjonalną, m.in. ostoję ptaków wędrownych

Korytarz ekologiczny jest pojęciem względnym, co oznacza, że obszary węzłowe w skali lokalnej mogą tworzyć korytarze w skali regionalnej.

• Obszary wymagające unaturalnienia to takie, których walory mogą być przywrócone przy stosowaniu proekologicznych form gospodarowania m.in. lasy gospodarcze i intensywnie użytkowane agrocenozy.

Cała gmina Chrzypsko Wielkie leży w zasięgu Międzyrzeckiego Obszaru Węzłowego (5M) o znaczeniu międzynarodowym. Obszar ten obejmuje zróżnicowany krajobraz Pojezierza Lagowskiego i Sierakowskiego z dużą powierzchnią lasów i jezior, z zachowanymi licznymi zbiorowiskami o charakterze zbliżonym do naturalnego i dużej różnorodności. Najcenniejsze fragmenty tego obszaru objęto ochroną prawną w formie rezerwatów i parków

krajobrazowych. Jednym z nich jest Sierakowski Park Krajobrazowy, w granicach którego leży cała gmina Chrzypsko Wielkie. Bezpośrednio, od strony północnej, do Międzyrzeckiego Obszaru Węzłowego przylega Obszar Węzłowy Puszczy Noteckiej (3K), na południowym zachodzie Obszar Węzłowy Puszczy Rzepińskiej (1K), przylegający bezpośrednio do doliny Odry – korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym. Od strony południowej Obszar Międzyrzecki za pomocą korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym (Rynna Zbąszyńska i dolina Obry Leniwej) łączy się z obszarem węzłowym o znaczeniu krajowym - Obszar Pojezierza Leszczyńskiego.

3.2. System obszarów i obiektów prawnie chronionych

3.2.1. Parki Krajobrazowe

Ustawa o ochronie przyrody określa park krajobrazowy jako obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania. W odróżnieniu od parków narodowych i rezerwatów przyrody, parki krajobrazowe nie są obszarami wyłączonymi z działalności gospodarczej, gdyż leżące w ich granicach grunty rolne, leśne i inne nieruchomości pozostawia się w społecznym wykorzystaniu. Jednakże formy użytkowania poddane są pewnym ograniczeniom dla zachowania wartości przyrodniczych i krajobrazowych parku. Utworzenie parku krajobrazowego następuje w drodze rozporządzenia wojewody. Obszar całej gminy położony jest w granicach Sierakowskiego Parku Krajobrazowego.

Sierakowski Park Krajobrazowy utworzony został w 1991r. dla ochrony polodowcowego krajobrazu o rzeźbie urozmaiconej wzgórzami morenowymi, wydmiami, dolinami rzek i rynnami jeziornymi. Jest tu 25 jezior polodowcowych.

Park obejmuje obszar 30 413 ha, w tym 9 898 ha stanowią lasy, tj. 33% pow. a 2254 ha – wody, tj. 7,5%.

Przez północną część parku przepływa rzeka Warta, która dzieli park na dwa bardzo zróżnicowane obszary:

- w części północnej wydmy terenu Puszczy Noteckiej prawie w całości pokryte jest borami sosnowymi,
- w części południowej pagórkowaty teren morenowy z leżącymi w głębokich rynnach jeziorami, częściowo pokryty lasami liściastymi.

Puszcza Notecka stanowi jeden z największych kompleksów leśnych kraju. Obecnie większość lasów Puszczy stanowią drzewostany sosnowe. Lasy liściaste to zaledwie 6% całości. Występują tu piaski wydmy. Najciekawszy obszar wydmy rozciąga się na wysokości Międzychodu i Wroniek. Przeważają tu wydmy poprzeczne tworząc skomplikowany labirynt wzgórz i dolin. Wysokość wydm wynosi średnio 20 m. Na północ od Sierakowa położone są „Francuskie Góry”. Jest to pasmo wydm wysokich (89 m n.p.m.). Centrum Puszczy to tereny prawie bezwodne. Jeziora zgrupowały się na pograniczu – nad rzeką Wartą i Notecią. Największe skupisko jezior znajduje się na linii Międzychód – Sieraków. Są to jeziora przeważnie wąskie i długie, m.in. jez.: Chojno, Mnisze, Kłosowskie, Barlin oraz o kształcie owalnym, takie jak: jez. Radogoskie i Mierzyńskie.

Pomniki przyrody

Jedną z form ochrony indywidualnej są pomniki przyrody. Są to głównie pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, krajobrazowej lub historyczno – pamiątkowej, a zwłaszcza okazałych rozmiarów drzewa i krzewy, źródła, głązy narzutowe. Uznanie za pomnik przyrody następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy. Pomniki przyrody są ważnym elementem

składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, zwiększają jego różnorodność, często związane są z lokalną legendą lub wybitną postacią historyczną. Zachowanie ich dla przyszłych pokoleń jest wyrazem naszej kultury. Pomniki przyrody znajdują się na terenie parków, cmentarzy, w lasach, wśród pól, zabudowy wiejskiej i miejskiej, jak również w pasach drogowych, a dominują wśród nich głównie drzewa gatunków rodzimych, tj. dąb szypułkowy oraz lipa drobnolistna. Są wśród nich pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje, glazy narzutowe, stanowiska roślin chronionych.

3.2.2. Lasy i zbiorowiska roślinne

Lasy na terenie gminy Chrzypsko Wielkie zajmują zaledwie 16,4 % ogólnej powierzchni. Większe zwarte kompleksy leśne występują w północno-wschodniej części gminy. Przeważają tu siedliska boru mieszanego. Kolejne skupisko obszarów leśnych występuje w południowej części gminy, po zachodniej stronie Jeziora Białokoskiego i rzeki Oszczenicy. Dominują siedliska boru lub lasu mieszanego świeżego. Znaczna część lasów na terenie gminy, będących we władaniu Nadleśnictwa Sieraków, to lasy ochronne w następujących kategoriach ochronności:

- lasy wodochronne zajmujące powierzchnię 319,94 ha,
- lasy glebochronne 48,94 ha,
- lasy stanowiące ostoje zwierzyny chronionej – 5,14 ha,
- lasy cenne przyrodniczo – 4,08 ha,
- znajdujące się w I strefie uszkodzeń przemysłowych (wszystkie lasy).

Poza lasami kształtującymi walory biotyczne terenu, niezwykle cenne z punktu widzenia funkcjonowania środowiska przyrodniczego są również zbiorowiska zaroślowe. Są to: wikliny nadrzeczne, zarośla śródpolne (tarninowo – głogowe, występujące na miedzach, skarpach dróg, obrzeżach lasów). Wśród ekosystemów nieleśnych można wydzielić zbiorowiska naturalne oraz zbiorowiska pochodzenia antropogenicznego. Zbiorowiska naturalne to głównie zespoły roślinności wodnej, błotnej i szuwarowej występującej w części brzegowej jezior, stawów i oczek wodnych, oraz w dolinach rzecznych. Zbiorowiska nieleśne pochodzenia antropogenicznego zawdzięczają swe istnienie działalności człowieka. Należą do nich zbiorowiska półnaturalne i zbiorowiska synantropijne. Zbiorowiska synantropijne to głównie chwasty, których istnienie uzależnione jest ściśle od zabiegów agrotechnicznych. Zbiorowiska półnaturalne reprezentowane są głównie przez użytki zielone tworzące zbiorowiska darniowe z przewagą roślinności trawiastej o dużym zwarcie. Osobną grupę stanowi zieleń urządzona, do której można zaliczyć: parki wiejskie, zieleń cmentarną, oraz zadrzewienia śródpolne i przydrożne.

Rola zadrzewień śródpolnych i przydrożnych jest wielokierunkowa. Najogólniej można ją określić jako regulacyjną w funkcjonowaniu krajobrazu zarówno w odniesieniu do procesów fizycznych, chemicznych jak i biologicznych. Zadrzewienia wpływają na zmniejszenie

prędkości wiatru, zmniejszenie parowania, zwiększenie pojemności wodnej gleb, zmniejszenie dobowej amplitudy temperatury.

Wśród zieleni urządzonej na uwagę zasługują parki wiejskie.

4. ZASOBY WODNE

4.1. Wody powierzchniowe

Gmina Chrzypsko Wielkie leży w dorzeczu Odry. Teren całej gminy odwadniany jest poprzez sieć hydrograficzną należącą do zlewni rzeki Oszczenicy - lewego dopływu Warty. Sieć hydrograficzną tworzą, poza ciekim głównym, liczne połączone ze sobą jeziora. Poza zbiornikami naturalnymi występują również zbiorniki sztuczne w postaci stawów hodowlanych. W tabeli poniżej zestawiono wszystkie jeziora położone na terenie gminy.

Wykaz jezior w gminie Chrzypsko Wielkie

L.p.	Nazwa jeziora	Położenie obręb	Pow. W ha
1.	Kuchenne	Śródka	63,08
2.	Liśnia	Śródka	18,87
3.	Charcickie	Charcice	22,12
4.	bez nazwy	Orle Wielkie	3,90
5.	bez nazwy	Chrzypsko W.	6,22
6.	Koszczynek	Białcz	16,93
7.	Mały Białcz	Białcz	5,04
8.	bez nazwy	Białcz	1,46
9.	Wielkie	Strzyżmin- Śródka	262,16
10.	Radziszewskie	Mylin	43,07
11.	Chrzypskie	Chrzypsko Wielkie	312,00
12.	Białeckie	Białcz	35,88
13.	Białkowskie	Białkosz	137,64

Oprócz zbiorników naturalnych w postaci jezior licznie występują zbiorniki sztuczne w formie stawów hodowlanych, które zajmują powierzchnię ok. 70 ha.

L.p.	Nazwisko i imię	Adres zamieszkania	Położenie stawów	Pow. w ha
1.	Jeziorowo-Stawowe Gospodarstwo Rybac. Sp. z o. o. Lutom	Lutom	Łężce, Białcz	54,01
2.	Sławomir Kąkolewski	Izdebno 7a	Łęczeczki	2,51
3.	V. i A. Janeda	Poznań ul. Gronowa 39	Śródka - Strzyżmin	2,03

Obfitość jezior na terenie gminy sprawia, że istnieją tu dogodne warunki do rekreacji i wypoczynku. Ośrodki wypoczynkowe powstały nad J. Chrzypskim i Białokowskim.

W latach 2008 – 2011 wybrane jeziora na terenie powiatu objęte były monitoringiem przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Należały do nich:

- Jezioro Chrzypskie
- Jezioro Białokoskie (Białkowskie)
- Jezioro Wielkie

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę wybranych jezior wraz z wynikami badań stanu ich zanieczyszczenia.

Jezioro Chrzypskie

DANE MORFOMETRYCZNE

- powierzchnia – 312 ha
- objętość – 18654,0 tys. m³
- głębokość maksymalna – 15,0 m
- głębokość średnia – 6,1 m

Powierzchnia zlewni całkowitej (z jeziorem) – 111,5 km²

Dorzecze : Oszczynica – Warta – Odra – Bałtyk

KLASA CZYSTOŚCI

- planowana -- II
- rzeczywista – non

KATEGORIA PODATNOŚCI: III

Jezioro Chrzypskie położone jest na obszarze Sierakowskiego Parku Krajobrazowego, m.in. 9 km na południowy wschód od miasta Sieraków. Jezioro ma kształt lekko wydłużony, w części północnej znajdują się trzy zatoki. Dno zbiornika jest zróżnicowane, z licznymi głęboczkami i trzema wyniesieniami w postaci wysp o łącznej powierzchni 2,2 ha. Linia brzegowa jest średnio rozwinięta. Teren otaczający jezioro jest pagórkowaty, zajmują go pola uprawne i łąki, stanowiące około 78 % zlewni bezpośredniej. Na lasy, otaczające południowy brzeg

jeziora, przypada 17 %, pozostałe 5,2 % stanowią zabudowania wsi zlokalizowanych nad jeziorem: Chrzypsko Wielkiego, Chrzypsko Małego i Łęczeczek. Roślinność wynurzona porastająca ponad 50 % linii brzegowej to głównie trzcina pospolita, pałka i sitowie, natomiast roślinność zanurzona tworzy podwodne łąki porastające około 30 % powierzchni dna. Jezioro zasilane jest przez rzekę Oszeźnicę, Potok Białkowski i dwa rowy, z których jeden prowadzi wodę okresowo. Po przepłynięciu przez jezioro rzeka Oszeźnica wypływa z jego północnego krańca we wsi Chrzypsko Wielkie. Jezioro Chrzypskie jest jeziorem leszczowym. Obciążone jest ono rekreacją; domki ośrodków wczasowych, dwa kąpieliska, pole namiotowe i prywatne działki rekreacyjne zlokalizowane są przeważnie w okolicach trzech wsi. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód jeziora są spływy zanieczyszczeń z pól położonych w zlewni bezpośredniej, w większości przylegających bezpośrednio do jeziora oraz dopływ zanieczyszczeń z wodami cieków do niego wpływających. Potencjalnym źródłem zanieczyszczeń są ścieki z nie skanalizowanych wsi o charakterze rolniczym z rozwijającą się rekreacją. Jezioro Chrzypskie jest podatne na degradację i jednocześnie silnie zanieczyszczone. Przeprowadzone badania w 1999 roku wykazały: deficyt tlenowy w warstwie przydennej latem; wysokie stężenie substancji organicznej rozkładalnej biologicznie, a także pozaklasową zawartość substancji biogenych: fosforanów i fosforu całkowitego latem, azotu mineralnego wiosną oraz azotu całkowitego wiosną i latem oraz pozaklasową wartość wskaźnika przewodności elektrolitycznej właściwej, wskazującą na dużą koncentrację soli mineralnych. Wskaźnik trofii i wyniki badań hydrobiologicznych:

koncentracja chlorofilu kilkakrotnie przekraczały wartości dopuszczalne dla III klasy czystości wód jeziorowych. Wysoka liczebność fitoplanktonu, zakwit okrzemkowy wiosną i okrzemkowo – bruzdnicowy latem, duży udział formy tecta w populacji *Keratella cochlearis*, obecność w zooplanktonie 7 gatunków wskaźnikowych dla II grupy ekologicznej oraz dominacja wrotków nad skorupiakami w zooplanktonie letnim klasyfikują badane jezioro do grupy jezior silnie eutroficznych. Stan sanitarny odpowiadał I klasie czystości.

Jezioro Wielkie – Strzyżmińskie

DANE MORFOMETRYCZNE

- powierzchnia – 260,8 ha
- objętość – 25 061,2 tys. m³
- głębokość maksymalna 30,0 m
- głębokość średnia 9,6 m

Powierzchnia zlewni całkowitej (z jeziorem) - 48,8 km²

Dorzecze: Oszeźnica – Warta – Odra – Bałtyk

26

KLASA CZYSTOŚCI

- planowana – I
- rzeczywista III

KATEGORIA PODATNOŚCI: III

Jeziro Wielkie położone jest na terenie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego, około 10 km na południowy – zachód od miejscowości Wronki. Jezero ma kształt nieregularny, z dwoma rozgałęzieniami stanowiącymi wąskie zatoki. Dno jest zróżnicowane, liczne głęboczki i trzy wzniesienia w postaci wysp o łącznej powierzchni 1,5 ha. Miąższość osadów dennych, z wyjątkiem partii przybrzeżnej, wynosi m.in. 30 cm. Zlewnia bezpośrednia jeziora ze względu na strome brzegi jest niewielka. Północna część brzegów porośnięta jest lasem, stanowiącym 42 % zlewni bezpośredniej. Pozostałą część zlewni stanowią pola uprawne (około 57,5 % zlewni) i łąki, z zachodniej strony przylegające bezpośrednio do misy jeziora, w południowo – wschodniej rozciągające się za pasem drzew. Jezero zasilane jest przez Strugę Binińską, wypływającą na zachód do Jeziora Radziszewskiego i dwa okresowo suche cieki. Jezero Wielkie – Strzyżmińskie jest jeziorem sielawowym przechodzącym w leszczowe. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód jeziora są spływy zanieczyszczeń z pól położonych w zlewni bezpośredniej oraz zanieczyszczenia doprowadzane z wodami cieków zasilających jezioro, a przepływających przez tereny rolnicze i nieskanalizowane miejscowości, na co wskazuje wysoka zawartość potasu, substancji biogenych i stan sanitarny cieków. Jezero posiada naturalne mechanizmy obronne i jest umiarkowanie podatne na degradację, jest jednak silnie zanieczyszczone. Badania wykazały: deficyt tlenowy latem na głębokości większej niż 12 m, wysokie stężenie substancji organicznych podatnych na rozkład przez mikroorganizmy w warstwie naddennej (BZT5 na poziomie III klasy czystości), pozaklasową zawartość fosforanów wiosną i latem i azotu amonowego latem na poziomie III klasy czystości, a także pozaklasową wartość wskaźnika przewodności elektrolitycznej właściwej, wskazującą na dużą koncentrację soli mineralnych. Wskaźniki trofii i wyniki badań hydrobiologicznych: wysoka liczebność fitoplanktonu, zakwit sinicowy latem, dominacja wrotków nad skorupiakami w zooplanktonie letnim, duży udział formy tecta w populacji Keratella cochlearis oraz obecność w zooplanktonie gatunków wskaźnikowych dla jezior żyznych klasyfikują badane jezioro do grupy jezior eutroficznych. Stan sanitarny odpowiadał I klasie czystości.

Jeziro Białokoskie (Białkowskie)

DANE MORFOMETRYCZNE

- powierzchnia – 145,9 ha
- objętość – 14 013,1 tys. m³
- głębokość maksymalna – 31,4 m
- głębokość średnia – 9,6 m

Powierzchnia zlewni całkowitej (z jeziorem) - 27,6 km²

Dorzecze: Oszczyńca - Warta - Odra - Bałtyk

KLASA CZYSTOŚCI

- planowana – I
- rzeczywista – III

KATEGORIA PODATNOŚCI: II

Jeziro Białokoskie położone jest na terenie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego, w odległości około 6 km na północ od miasta Pniewy i na zachód od wsi Białokosz. Jezero ma kształt wydłużony, z północnego – zachodu na południowy - wschód. Linia brzegowa jest urozmaicona, szczególnie od strony zachodniej, z kilkoma zatoczkami – i dwoma większymi półwyspami. Dno zbiornika jest zróżnicowane, z wieloma Głębozciami czterema wysepkami położonymi w zachodniej części jeziora, o łącznej powierzchni 0,6 ha. Wschodni brzeg jeziora jest niezbyt wysoki, bezleśny i stanowi wyraźny kontrast dla wysokiego, porośniętego lasami sosnowo - dębowymi zachodniego brzegu. Największą część zlewni bezpośredniej jeziora zajmują lasy – około 67 %, na tereny rolnicze przypada 30,5 % powierzchni, pozostałe 2,5 % stanowią zabudowania wsi Białokosz i ośrodka „SUM”. Jezero Białokoskie zasilane jest przez trzy ciekі, z których jeden jest okresowo suchy. Z północnego krańca jeziora wypływa Strumień Białokoski, który odcinkami ma charakter potoku górskiego, a wynika to z położenia o 38 m poniżej misy pobliskiego Jeziora Chrzypskiego, do którego wpada. Jezero należy do typu rybackiego sielawowego, przechodzącego w leszczowy. Głównym źródłem zanieczyszczenia wód jeziora są spływy zanieczyszczeń z pól położonych w zlewni bezpośredniej wzdłuż całego wschodniego brzegu oraz dopływ zanieczyszczeń z wodami cieków zasilających jezioro (przede wszystkim rowem przepływającym przez pola uprawne od miejscowości Białkoszyce). Źródło zanieczyszczenia może także stanowić Białokosz – wieś o charakterze rolniczym, z rozwijającą się rekreacją, zwodociągowana i nie skanalizowana oraz sprywatyzowany zakład rolny.

W 2003 roku zlewnia rzeki Oszczynica została zaklasyfikowana jako obszar szczególnie narażony odpływem azotu ze źródeł rolniczych. Kryterium identyfikacji 2 jezior położonych w zlewni Oszczynicy – Jeziora Chrzypskiego i Radziszewskiego było zjawisko eutrofizacji. W przypadku Jeziora Chrzypskiego wartość dopuszczalna azotu ogólnego została przekroczona o 83 %, fosforu ogólnego o 63% a chlorofilu o niemal 600%. Przekroczenia w przypadku Jeziora Radziszewskiego są rzędu 340 % dla azotu ogólnego i 115% dla chlorofilu a. Badania prowadzone przez WIOŚ wykazały, że głównym źródłem zanieczyszczeń są spływy zanieczyszczeń z pól w zlewni bezpośredniej jezior i cieków.

4.2. Wody podziemne

Obszar gminy Chrzypsko Wielkie według mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1 : 200.000 należy do szczecińskiego regionu hydrogeologicznego. W hydrogeologicznym regionie szczeciński poziomy wodonośne znajdują się w czwartorzędzie i trzeciorzędzie. Głównym poziomem użytkowym to czwartorzędowe piaski i piaski ze żwirem zalegające na głębokości od kilku do 70 m, o miąższości do 40 m . Lokalnie brak jest warstwy wodonośnej. Wydajność studzien wynosi od kilku do 70 m³/h. Trzeciorzędowy poziom użytkowy znajduje się na głębokości 50 – 180 m. Miąższość jego wynosi od 10 do 35 m, wydajność na ogół od 10 do 65 m³/h . Wody znajdują się pod ciśnieniem. Według regionalizacji A.S. Kleczkowskiego obszar gminy zaliczony został do nizinnej prowincji hydrogeologicznej pojeziernego pasa zbiorników czwartorzędowych i trzeciorzędowych subniecki poznańskiej. Wschodni i północna część gminy położona jest w granicach głównego zbiornika wód podziemnych w Polsce - subzbiornika jezioro Bytyńskie – Wronki – Trzciel -- nr 146.

Charakterystykę Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie gminy ilustruje tabela.

Stratygrafia	Trzeciorzęd
Nazwa	Subzbiornik Jezioro Bytyńskie - Wronki Trzciel
Nr zbiornika	146
GZWP [km ²]	750
ONO[km ²]	0
OWO [km ²]	0
ONO + OWO [km ²]	0
Wiek utworów wodonośnych	Tr
Typ ośrodka	Por
Klasa jakości wód	Ib,c
Zasoby dyspozycyjne • tys. m ³ /d • moduł [l/s km ²]	20,0 0,31
Średnia głębokość ujęć [m]	130

Wody podziemne zwykle o niskiej mineralizacji (słodkie do 1 g/l) występują w osadach wodonośnych kenozoiku do głębokości użytkowej 100 – 130 m. Warunki występowania wód podziemnych i wodonośność poszczególnych struktur hydrogeologicznych są zależne od:

- głębokości występowania i rozmiarów zbiornika
- miąższości warstw wodonośnych (wody porowe)
- parametrów filtracyjnych (przewodność, współczynnik filtracji)
- rodzaju nakładu decydującego o zasilaniu i warunkach ochrony zasobów od zanieczyszczeń.

Wśród struktur wodonośnych można wyróżnić:

- wody gruntowe dolin współczesnych
- wody podziemne równin sandrowych
- wody wgłębne pokryw fluwioglacjalnych czwartorzędu
- wody wgłębne zbiornika wód trzeciorzędowych o zasięgu regionalnym w piaskach wodonośnych miocenu z pokaźnym nakładem ilów i glin morenowych.

Na terenie gminy brak znaczących czwartorzędowych użytkowych poziomów wodonośnych. Wg Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony (A.S. Kleczkowski), gmina leży poza głównymi zbiornikami wód

podziemnych piętra czwartorzędowego, natomiast znaczna jej część w obrębie trzeciorzędowego subzbiornika Jezioro - Bytyńskie - Wronki - Trzeciel (GZWP - 146).

Struktury trzeciorzędowe, w skład, których wchodzić mioceńskie wody podziemne zalegają na głębokości poniżej 80 m. Na bazie tych struktur funkcjonują ujęcia w Chrzypsku Wielkim i Białczu. Poziom czwartorzędowy ujmowany jest do eksploatacji w miejscowości Orle Wielkie).

Do zaopatrzenia w wodę na terenie gminy wykorzystuje ujęcia wody z utworów czwartorzędu i trzeciorzędów.

Wody podziemne utworów czwartorzędu są pozbawione izolacji od terenu w obrębie dolin współczesnych oraz sandrów i zanieczyszczone są związkami żelaza, manganu w sposób trwały i okresowo amoniakiem lub siarczanami. Wody pokryw fluwioglacjalnych słabo izolowane w rejonach nieciągłości nadkładu gliniastego zanieczyszczone są w mętności, związkach żelaza, manganu i amoniaku. Zbiornik trzeciorzędowy izolowany jest kompleksem ilastym o charakterze ciągłym o miąższości 50 – 100 m w analizowanym rejonie i dostatecznie zabezpieczony przed zanieczyszczeniem antropogenicznym. Zanieczyszczenia typu geogenicznego występują w mętności, barwie oraz w nadmiernych ilościach żelaza (1-6 mg/l), manganu (0,1 0,4 mg/l) i amoniaku (0,7–1,3 mg/l). Warunki hydrogeologiczne w utworach trzeciorzędów są znacznie gorsze niż w osadach czwartorzędu ze względu na wyjątkowo niskie współczynniki filtracji i znikomą wydajność jednostkową.

Zaopatrzenie w wodę z sieci wodociągowej mieszkańców gminy jest na poziomie około 97 %. Jedynie nieliczne gospodarstwa oddalone od miejscowości i wieś Białokoszyce nie są wyposażone w sieć wodociągową. Szacuje się, że około 50 posesji nie posiada przyłączy wodociągowych.

W tabeli poniżej przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowych na terenie gminy z podaniem ilości przyłączy wodociągowych.

Długość sieci wodociągowych (%gospodarstw domowych z dostępem do przyłącza wodociągowego z podziałem na miejscowości)

Miejscowość	Długość przyłącza wodociągowego [km]	Ilość gospodarstw domowych z dostępem do przyłącza [%]
Chrzypsko Wielkie	18,6	100
Ryżyn	7,0	100
Gnuszyn	1,7	100
Charcice	5,0	100
Orle Wielkie	4,0	100
Lęczeczki	8,7	100
Białokosz	0,5	90
Mylin	7,5	100
Białcz	3,0	93
Lęże	12,0	98
Chrzypsko Małe	7,5	88
Białokoszyce	-	-
Śródka/Strzyżmin	4/-	100/-
SUMA	79,5	-

5. GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Najważniejszym źródłem zanieczyszczenia wód są ścieki, dla których odbiornikami są na terenie gminy:

- oczyszczalnia ścieków w Chrzypsku Wielkim i Lęczeczkach
- grunt
- jezioro Chrzypskie
- rzeka Oszczyńca
- jezioro Białokoskie.

Nie bez znaczenia są rozproszone punkty zrzutu ścieków do szamb przydomowych lub gospodarskich bardzo liczne w nieskanalizowanych wsiach.

Długość sieci kanalizacyjnych (% gospodarstw domowych z przyłączeniem do kanalizacji z podziałem na miejscowości).

Miejscowość	Długość przyłącza kanalizacyjnego [km]	Ilość gospodarstw domowych z dostępem do przyłącza [%]
Chrzypsko Wielkie	9,4	90
Ryżyn	-	-
Gnuszyn	-	-
Charcice	-	-
Orle Wielkie	-	-
Lęczeczki	-	-

Białokosz	-	-
Mylin	-	-
Białcz	-	-
Lęzce	-	-
Chrzypsko Małe	-	-
Białokoszyce	-	-
Sródka/Strzyżmin	-	-
SUMA	9,4	-

Na terenie gminy funkcjonują 2 oczyszczalnie ścieków:

- Dom Pomocy Społecznej w Lęzeczkach – oczyszczalnia o wydajności 60 m³/d, odbiornik: grunt
- Komunalny Zakład Budżetowy w Chrzypsku W. – oczyszczalnia o wydajności 302 m³/d, odbiornik: rzeka Oszczynica.

Charakterystyka oczyszczalni ścieków na terenie gminy Chrzypsko Wielkie

Biologiczna oczyszczalnia ścieków Chrzypsku Wielkim działa od 2000 roku. Zlokalizowana ona jest na terenie miejscowości gminnej – Chrzypsko Wielkie – nad rzeką Oszczynica. Głównym celem wybudowania oczyszczalni była ochrona Jeziora Chrzypskiego przed zanieczyszczeniami. Dlatego też główny nacisk postawiono na dowożenie ścieków z miejscowości znajdujących się w bliskim sąsiedztwie jeziora, t.j. Chrzypsko Wielkie, Chrzypsko Małe oraz Lęzeczki.

Ścieki do oczyszczalni dowożone są również ze wszystkich ośrodków wypoczynkowych, indywidualnych domków letniskowych i kempingów zlokalizowanych na terenie tych trzech wsi. W poszczególnych miejscowościach, indywidualne gospodarstwa posiadają przepływowe zbiorniki na fekalia. Niestety nie są one zbyt szczelne, dlatego też ilość wywożonych ścieków nie jest adekwatna do ich rzeczywistej ilości. I tak np. od mieszkańców wywożone jest tylko 50% ścieków, z indywidualnych domków letniskowych około 70% a z kempingów i ośrodków wypoczynkowych 100%.

Transport odbywa się przy wykorzystaniu taboru asenizacyjnego. W okresie sezonu letniego, ilość ścieków z w/w miejscowości stanowi około 51% ogółu, poza sezonem spada do około 41%. Dowożone ścieki są kierowane do dwukomorowej zlewni fekalii, gdzie są przetrzymywane i napowietrzane. Następnie po przejściu przez kraty, piaskownik szczelinowy i pompownie są one oczyszczane przy pomocy osadu czynnego, związki biogenne zostają usunięte na drodze biologicznej a dodatek fosforu oczyszcza je chemicznie. Następnie osad zostaje spuszczoney do zbiorników a dalej do specjalnych worków i pozostawiony na specjalnie przygotowanym do tego miejscu w celu odwodnienia osadu.

Nieliczne gospodarstwa indywidualne i zakłady użyteczności publicznej mają lokalną kanalizację z osadnikami bezodpływowymi. Pozostałe posiadają szamba, z których odpływy kierowane są głównie do gruntu i do okolicznych cieków bądź jezior. Ośrodki wypoczynkowe i niektóre domki letniskowe mają lokalną sieć kanalizacyjną oraz szamba. Tylko nieliczne z tych ostatnich mają ustępy suche. Kempingi nie posiadają żadnej z wymienionych form

gromadzenia ścieków, poza polem namiotowym w Chrzypsku Małym. Na terenie poszczególnych miejscowości znajdują się studzienki kanalizacyjne, odprowadzające nadmiar wody opadowej. Pokrywają one mniej niż 50% ogólnej powierzchni danego terenu.

Na terenie gminy funkcjonują 32 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

6. Klimat

Według A.Wośa badany teren zaliczamy pod względem regionalizacji klimatycznej do Regionu Dolnej Warty. Obejmuje on zachodni odcinek Kotliny Gorzowskiej. Granice, ściślejszy stopień jej wyrazistości, wskazują, że, stosunki makroklimatyczne tego regionu wskazują znaczne powiązania z regionami sąsiadującymi od południa, północy i wschodu.

Omawiany obszar należy do środkowej części klimatycznej to znaczy do strefy klimatu umiarkowanego w obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych. Kształtowany jest głównie przez masy powietrza polarno – morskiego napływającego z północnego - zachodu. Leży na pograniczu części pomorskiej i lubuskiej.

Notowane są tu temperatury średnia roczna temperatura z wielolecia jest wysoka i wynosi około 8 °C, zimą 0,8°C, a latem 17,2°C. Średnia wilgotność powietrza jest rzędu 83%. Charakteryzujący się niskim w Polsce opadzie rocznym ok. 550 mm. Liczba dni z przymrozkami wynosi ok. 100. Pokrywa śnieżna zalega w tym rejonie ok. 50 dni, a okres wegetacji trwa od 210 do 220 dni.

Podobnie jak na terenie całego kraju przeważają wiatry zachodnie. Udział wiatru z sektora zachodniego (NW-SW) wynosi ca 50%. Najrzadziej występują wiatry północne i północno – wschodnie (poniżej 15%).

Prędkości wiatrów są zróżnicowane, największe charakteryzują wiatry zachodnie, najmniejsze wiatry południowo – wschodnie i wschodnie.

6.1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Powiat międzychodzki w granicach którego położona jest gmina Chrzypsko Wielkie należy do grupy powiatów najmniej uciążliwych dla powietrza atmosferycznego.

Na terenie gminy nie ma większych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, poza Domem Pomocy Społecznej w Łęczeczkach oraz Zakładem Leczenia Uzależnień w Chareicach, gdzie obecnie funkcjonują kotłownie olejowe.

Dla kotłowni w Domu Pomocy Społecznej Łęczeczki ustalone zostały w drodze decyzji administracyjnej dopuszczalne ilości emitowanych zanieczyszczeń do powietrza, które wynoszą:

- NO₂ – 1,09 Mg/rok
- SO₂ – 0,7471 Mg/rok
- CO – 0,2616 Mg/rok
- Pył ogółem – 0,3942 Mg/rok

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na obszarze gminy jest tzw. emisja niska, pochodząca z palenisk indywidualnych (gmina nie jest zgazyfikowana).

Stosowanie paliwa stałego powoduje wprowadzanie do atmosfery znacznych ilości dwutlenku siarki, tlenku węgla oraz azotu w postaci dwutlenku azotu i innych związków. Ponadto podczas spalania paliwa stałego emitowane są do atmosfery pyły. Występuje również tzw. pylenie niezorganizowane związane z transportem i składowaniem paliw oraz odpadów ze spalania (popiół, żużel). Wpływ na stan czystości powietrza atmosferycznego może mieć również emisja ze źródeł mobilnych, jednakże obecnie na terenie gminy nie ma dróg o dużym natężeniu ruchu. Do najbardziej uczęszczanych dróg zaliczyć można drogę nr 186, przy której leżą miejscowości: Łęczce, Chrzypsko Wielkie, Śródka i Strzyżmin.

Z bilansu danych wykonanych w 1999 roku według metodologii CORINAIR (przyjętej przez Europejską Agencję Środowiska) wynika, że w Polsce podczas spalania paliw, zwłaszcza w paleniskach domowych i kotłowniach o niskiej sprawności, powstaje prawie 40% emisji tlenku

węgla, 18% dwutlenku siarki, 9% tlenków azotu i ponad 17% niemietanowych lotnych związków organicznych.

W Polsce emisja gazów ze źródeł mobilnych (tzw. emisja komunikacyjna) wynosi: ponad 28%

tlenku węgla, 42% tlenków azotu i 28% niemietanowych lotnych związków organicznych.

6.2. Chemizm opadów atmosferycznych

Chemizm opadów atmosferycznych nie jest badany na terenie gminy Chrzypsko Wielkie. Najbliższe punkty badawcze zlokalizowane są w miejscowościach Chalini i Ławica.

7. HAŁAS

Ostatnie badania hałasu wskazują na poszerzanie obszarów o niekorzystnym klimacie akustycznym, co w konsekwencji prowadzi do objęcia szkodliwym wpływem hałasu coraz większej liczby ludzi. Dane dostępne w literaturze mówią o tym, że około 1/3 mieszkańców Polski narażona jest na ponadnormatywny hałas, taką też wartość można szacunkowo przyjąć

dla oceny zagrożeń akustycznych dla województwa wielkopolskiego.

Podstawowym wskaźnikiem oceny klimatu akustycznego jest poziom równoważny A hałasu L_{Aeq}, stanowiący średnią w czasie wartość poziomu hałasu, wyznaczoną w sposób określony polską normą. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami, podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu jest przyporządkowanie danego terenu do określonej kategorii wg sposobu zagospodarowania.

Wartości poziomów progowych równoważnego poziomu hałasu LA_{pr} w środowisku, których przekroczenie powoduje zaliczenie obszaru, na którym poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, do kategorii terenu zagrożonego hałasem przedstawiono w tabeli 17. (wg tabeli A do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 9.01.2002 w sprawie wartości progowych poziomów hałasu, Dz. U. 8/02, poz. 81).

Na terenie gminy nie występują znaczące źródła zagrożenia hałasem. Nie mniej jednak mniej znaczące źródła hałasu, można zidentyfikować biorąc pod uwagę rodzaj użytkowania terenu. Można zatem wyróżnić:

- hałas komunikacyjny (dotyczy drogi nr 186 przy której leżą miejscowości: Lęczce, Chrzypsko Wielkie, Środka i Strzyżmin),
- hałas od obiektów usługowych (zabudowy mieszkaniowej z usługami oraz usługowej),
- hałas przemysłowy (kopalnia kruszywa naturalnego w Lęczcach),
- hałas inny (obiekty sportowe, boiska szkolne, ośrodki wypoczynkowe).
-

Tereny zabudowy mieszkaniowej nie należą do uciążliwych. Dominuje hałas komunalno – bytowy, związany z funkcjonowaniem budynków.

8. POWIERZCHNIA ZIEMI

8.1. Geologia i geomorfologia

Według regionalizacji fizyczno - geograficznej J. Kondrackiego gmina leży na Pojezierzu Poznańskim, w mikroregionie Pojezierza Międzychodzko - Pniewskiego, w rejonie występowania pagórków morenowych. Teren ten charakteryzuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą. Różnice wysokości bezwzględnych dochodzą tu do 70 m. Powierzchnie gminy urozmaicają liczne jeziora oraz wcięta dolina rzeki Oszeźnicy z jej drobnymi dopływami. W ukształtowaniu powierzchni można wyróżnić:

- formy akumulacji lodowcowej, do których zalicza się obszary wysoczyznowe występujące wyspowo na terenie całej gminy, w części krawędziowej (często o bardzo dużych spadkach) porożcinane licznymi dolinkami erozyjnymi;
- formy postglacialne erozji i akumulacji rzecznej, do których należą obniżenia dolinne ciągu jezior i cieków rozcinających obszary wysoczyznowe;
- formy antropogeniczne, do których można zaliczyć zwałowiska i wyrobiska (czynne i nieczynne) związane z poborem kruszywa naturalnego, składowisko odpadów, nasypy kolejowe itp.

Morfologiczna działalność człowieka nie ogranicza się do tworzenia ww. form antropogenicznych, lecz równie pośrednio wpływa na przebieg kształtowania powierzchni ziemi. Poprzez różne dziedziny gospodarki a zwłaszcza gospodarkę rolną, leśną, wodną wpływa na charakter i przebieg procesów zarówno niszczących jak i budujących, powoduje ich ożywienie lub zahamowanie.

Obszar gminy obejmuje fragment dużej jednostki geostrukturalnej – monokliny przedsudeckiej, przykrytej grubą warstwą osadów kenozoiku. W budowie geologicznej omawianego obszaru wyróżnia się kompleks skał paleozoicznych, mezozoicznych i trzeciorzędowych oraz przykrywające je osady czwartorzędowe.

Utwory permu są najstarszymi skałami stwierdzonymi w tym rejonie na głębokości około 3,5 tys. m. Zalegają pod osadami triasu, jury i kredy. Profil litologiczny i stratygraficzny tych utworów jest typowy dla Niżu Polskiego, chociaż występują znaczne odchylenia w miąższości osadów poszczególnych pięter i podpięter.

Kenozoik reprezentowany jest na tym terenie przez osady oligocenu o miąższości do 70 m oraz osady miocenu. Sumaryczna miąższość osadów trzeciorzędowych waha się w dość szerokich granicach od 80 – 220 m. Osady miocenijskie reprezentowane są przez utwory poziomu środkowego i są to przeważnie osady piaszczyste i ilaste, często z wkładkami węgla brunatnych, lokalnie zaburzone glacitektonicznie. Powierzchnia utworów trzeciorzędowych jest bardzo urozmaicona i poprzecinana głęboko wciętymi rynnami erozyjnymi.

Osady czwartorzędu pokrywają niemal całą powierzchnię omawianego obszaru. Są to osady lodowcowe, odpowiadające zlodowaceniom: środkowopolskiemu i bałtyckiemu oraz osady wodnolodowcowe, rzeczne i jeziorne interglacjału eemskiego, a także młodsze osady holocenijskie. Największe miąższości osadów czwartorzędowych związane są z obniżeniami powierzchni podczwartorzędowej i dochodzą do niemal 200 m. Profil osadów czwartorzędowych rozpoczyna się poziomem glin zwałowych lub morenowych zlodowaceń południowopolskich, najprawdopodobniej dwóch stadiałów. Miąższość ich wynosi kilka do kilkudziesięciu metrów. Rozdzielone są piaskami interstadialnymi, grubości 20 do ponad 30 m. Interstadiał mazowiecki, zachowany fragmentarycznie pozostawił po sobie warstwę piasków mułkowatych, drobnych i różnoziarnistych, miąższości do ponad 70 m. Trzon pokrywy czwartorzędowej tworzą osady zlodowaceń środkowopolskich. Jest to poziom glin morenowych, składający się z trzech poziomów rozdzielonych utworami fluwioglacjalnymi w postaci piasków, mułków lub iłów. Miąższość ich jest bardzo zróżnicowana. W wyniku późniejszych procesów erozyjnych uległ niekiedy zupełnie degradacji.

Interglacjał eemski pozostawił po sobie na omawianym obszarze osady piaszczysto – żwitowe, rzadziej mułki od 20 do ponad 40 m.

Z okresu zlodowaceń północnopolskich na omawianym terenie, zachowały się na powierzchni osady stadiału górnego – fazy pomorskiej i poznańskiej, natomiast jedynie na krawędziach wysoczyzn obecnie są lokalnie osady fazy leszczyńskiej.

Osady fazy poznańskiej zachowały się na powierzchni terenu w południowej części powiatu, generalnie na południu od doliny Warty. Są to głównie piaski i żwiry wodnolodowcowe i lodowcowe, podrzędnie gliny zwałowe. W zachodniej części obszaru spotyka się piaski i żwiry.

W obszarach przyjeziornych i dolinach rzecznych, licznie występują torfowiska. Spotkać je można w zarastających jeziorach i podmokłych obniżeniach terenu. Są to najczęściej torfowiska niskie, rzadko mieszano – typowe, olesowe, turzycowiskowe i szuwarowe.

8.2. Gleby

Na omawianym obszarze dominują gleby brunatne i piaszkowe różnych typów. Głównie wykształcone z piasków luźnych i słabo-gliniastych. Następne grupy to: mady, czarne ziemie, torfowe i murszowo – torfowe, mułowo – torfowe i glejowe. Gleby brunatne występują w pasie przyjeziornym. Zaliczane są do kompleksów pszennych i żytnich.

Wartość bonitacyjna tych gleb odpowiada II, III i IV klasie i stanowią one 63,8% gruntów ornych.

Gleby bielcowe powstały pod lasami iglastymi, przeważnie na piaskach. Wartość tych gleb mieści się w V i VI klasie i stanowią one 36,2 % gruntów ornych. Zaliczane są do kompleksów żytnich.

Użytki rolne na terenie gminy Chrzypsko Wielkie zajmują 65,6% powierzchni

(5.526 ha). Z tego na grunty orne przypada 90,8%, na użytki zielone (łąki i pastwiska) 8,4% sady 0,8%. Lesistość gminy wynosi 16,4%.

Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wg IUNG wynosi 63,8. Procentowy udział klas bonitacyjnych przedstawia się następująco:

Użytki %	Klasy bonitacyjne						
	II	III a	III b	IV a	IV b	V	VI
Rolne	0,3	9,8	8,3	32,1	15,5	27,1	6,9
Zielone	-	4,3	-	-	53,0	37,0	5,7

1. Klasy bonitacyjne użytków zielonych:

• Klasa III	21 ha
• Klasa IV	248 ha
• Klasa V	181 ha
• Klasa VI	26 ha
• Klasa VI Z	2 ha
RAZEM:	464 ha

O sposobie użytkowania gruntów ornych decyduje zdolność produkcyjna gleb, którą określają klasy bonitacyjne. Wśród gruntów ornych na terenie gminy Chrzypsko Wielkie ponad połowę tj. 66% stanowią gleby klasy III a i b (18,8%) oraz IV a i b (47,6%). Pozostałe to grunty kl. V (27,1%) i VI tylko 6,9 %. Nie występują w ogóle gleby klasy I. Jeśli chodzi o użytki zielone to niecałe 60 % stanowią gleby klasy III i IV, 37 % gleby klasy V. Reszta to gleby klasy VI (5,7%)

W odróżnieniu od klas bonitacyjnych, które w przybliżeniu oddają ogólną wartość produkcyjną gleb w naturalnych warunkach gospodarowania, pełną rolniczą ich przydatność określają kompleksy rolniczej przydatności. Kompleksy rolniczej przydatności obejmują takie zespoły różnych i różnie położonych gleb, które wykazują zbliżone właściwości rolnicze i mogą być podobnie użytkowane. Stanowią niejako typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej, które winny determinować dobór roślin uprawnych.

Nazwy kompleksów pochodzą od nazw zbóż, uznanych w naszych warunkach za najbardziej właściwe rośliny wskaźnikowe. Na terenie gminy brak gleb kompleksu pszennego bardzo dobrego /1/, oraz kompleksów zbożowo pastewnych: mocnego /8/ i słabego /9/. Kompleks pszenno dobry /2/ stanowi ca 8 %, a kompleks pszenno wadliwy /3/ około 4%. Również kompleks żytni bardzo dobry /4/, zwany pszenno - żytnim to niecałe 7%. Najwięcej, bo aż 40 % stanowią gleby kompleksu żytniego dobrego /5/ i prawie tyle samo gleby kompleksu żytniego słabego /6/. Poza wymienionymi występują jeszcze gleby kompleksu żytniego najsłabszego /7/ - ca 3 %.

Określając ogólnie stopień funkcjonalnej przydatności gleb, to:

- kompleksy glebowe od 2-5 zaliczyć można do korzystnych dla rozwoju produkcji rolnej.

- od 6 - 7 mało przydatne dla produkcji rolnej, natomiast korzystne dla rozwoju funkcji pozarolniczych.

Struktura gruntów

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w ha	%
Powierzchnia ogólna	8433	100,0
Użytki rolne	5526	65,5
Lasy i grunty leśne	1382	16,4
Grunty zadrzewione	63	0,7
Wody stojące	443	5,3
Wody przepływowe	495	5,9
Rowy	40	0,5
Drogi (koleje)	232	2,8
Tereny zabudowane	153	1,8
Tereny niezabudowane	4	0,05
Tereny zielone	9	0,1
Tereny różne	13	0,15
Nieużytki	73	0,9

Gospodarstwa indywidualne władają 82,9 % ogółu powierzchni użytków rolnych. Użytki rolne w gminie stanowią 17,73 % użytków rolnych powiatu międzychodzkiego i 0,29 % użytków rolnych województwa wielkopolskiego. Powierzchnia użytków rolnych na 1 mieszkańca gminy wynosi 1,75 ha.

Obszar gminy cechuje niewielka lesistość oraz występowanie terenów o dużych spadkach, które przy braku szaty roślinnej są szczególnie narażone na erozję. Problem ten dotyczy zwłaszcza zbocza obniżenia dolinnego wzdłuż zachodniej i północno – zachodniej granicy gminy oraz niezalesionych fragmentów doliny tzw. „Górskiego Potoku”.

8.3. Surowce mineralne

Gmina Chrzypsko jest obszarem mało zasobnym w surowce mineralne. Stwierdzono występowanie trzech złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej, gdzie kopalnię stanowi il plioceniński. Występująca w podłożu glina zwalowa z uwagi na zawartość w niej dużej ilości węgla wapnia i liczne spiaszczenia, nie znajduje zastosowania w budownictwie. Jedynym udokumentowanym i eksploatowanym na większą skalę złożem kruszywa naturalnego są złoża Łęże I i II – por. tabela 18. Podczas przeprowadzanych prac poszukiwawczych złóż znaleziono niewielkie pokłady torfu, a wraz z nim kredę jeziorną oraz gytie. Gmina Chrzypsko leży w obszarze występowania wód mineralnych termalnych typu chlorkowo-wapniowego w utworach jurajskich o temp. 30° – 40° C.

9. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Ustawa Prawo ochrony środowiska definiuje pola elektromagnetyczne jako „pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0Hz do 300GHz”. Takie rodzaje promieniowania mogą występować wszędzie: w domu, miejscu pracy i wypoczynku. Źródłem tego promieniowania są stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i gospodarstwa domowego (kuchenki mikrofalowe) oraz systemy przesyłowe energii elektrycznej. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają urządzenia radiokomunikacji rozsiowej; stacje nadawcze radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, które emitują do środowiska fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 – 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz.

Zagadnienia ochrony ludzi i środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym są uregulowane przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, prawa budowlanego, prawa ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i przepisami sanitarnymi. Na terenie gminy znajdują się pojedyncze sztuczne źródła pól elektromagnetycznych. Zasięg szkodliwego oddziaływania pól elektromagnetycznych wielu z nich nie przekracza granic obiektów niedostępnych dla ludności. W przypadku linii elektroenergetycznych maksymalna szerokość obszaru, w którym w otoczeniu linii elektroenergetycznych przekraczana jest wartość 1 kV/m natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wynosi: dla linii 110 kV – 12 m, dla linii 220 kV – 22 m.

Istotnym źródłem promieniowania niejonizującego są również:

- pojedyncze nadajniki radiowe
- stacje bazowe telefonii komórkowej GSM
- radiostacje amatorskie, których moc może sięgać 750 W.

Przez teren gminy Chrzypsko Wielkie przebiega linia o napięciu 110 kV w relacji Wronki – Pniewy. Odcinek linii przebiegającej przez gminę wynosi 1,5 km. Pozostałe linie elektroenergetyczne, to linie o napięciu 15 kV i 0,4 kV.

10. POWAŻNE AWARIE

Istotne zagrożenie dla środowiska stanowią przede wszystkim zakłady stosujące w procesie technologicznym różnorodne związki chemiczne. Na terenie gminy Chrzypsko Wielkie nie ma takiego zakładu na liście nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w woj. wielkopolskim w zakresie chloru, amoniaku, kwasu solnego, wodorotlenku sodu, lateksu i innych toksycznych chemikaliów. Na terenie gminy nie notuje się zakładów dużego i zwiększonego ryzyka, występują jednak zakłady prowadzące magazynowanie, transport i dystrybucję produktów ropopochodnych stanowiące potencjalne źródło poważnych awarii.

Działania kontrolno-rozpoznawcze w jednostkach gospodarczych (potencjalnych sprawcach nadzwyczajnych zagrożeń środowiska) prowadzi Inspekcja Ochrony Środowiska pod kątem określenia zagrożeń, a w szczególności:

- stanu ilościowego materiału stwarzającego zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi (substancje toksyczne)
- sposobu zabezpieczenia miejsca zagrożenia na terenie zakładu
- przygotowania sprzętowego do zwalczania i usuwania skutków awarii przemysłowych
- posiadania planu ratownictwa awaryjnego na wypadek wystąpienie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

W ostatnich latach pogorszenie zanotowano w transporcie drogowym, gdyż wzrasta ilość wypadków z udziałem substancji i środków niebezpiecznych. Jest to wynikiem wzmożonego ruchu kołowego, wzrostu ilości przewożonych niebezpiecznych substancji – głównie paliw oraz złego stanu technicznego dróg i pojazdów. Mając to na uwadze należy uznać za potencjalne źródła poważnych awarii drogę nr 186.

Przez północny teren gminy przebiega trasa gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia. Gazociąg ten ma wyznaczoną strefę ochronną 2 x 15,0 m licząc od skrajni przewodu.

11. Ocena stanu i funkcjonowanie środowiska

11.1. Identyfikacja konfliktów

Środowisko przyrodnicze, w tym jego zasoby, walory, poszczególne elementy i cechy, poddawane jest różnym szkodliwym oddziaływaniom. Źródła niekorzystnych oddziaływań mogą być zlokalizowane na terenie gminy jak również mogą pochodzić z zewnątrz. Podstawowymi źródłami zagrożeń najczęściej są: urbanizacja, brak infrastruktury technicznej, przemysł, transport, rolnictwo, nadmierna koncentracja ruchu turystycznego.

11.2. Gospodarka wodno – ściekowa

Zasięg zagrożeń środowiska gruntowo - wodnego spowodowanego nie uregulowaną gospodarką wodno -ściekową należy rozpatrywać w granicach całych zlewni oraz struktur hydrogeologicznych. Źródła zagrożeń zlokalizowane są, bowiem na terenie gminy jak również poza jej granicami, lecz w zasięgu powiązań hydrologicznych i hydrogeologicznych.

Na terenie gminy wszystkie miejscowości poza niewielkimi fragmentami są zwodociągowane, natomiast gospodarka ściekowa jest rozwiązana fragmentarycznie. Na terenie gminy funkcjonuje mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków w Chrzypsku Wielkim oraz przy DPS w Łęczeczkach. Do oczyszczalni w Chrzypsku Wielkim dowożone są ścieki z Chrzypiska Małego i Łęczeczek oraz obiektów rekreacyjnych zlokalizowanych na terenie tych wsi, a także z wszystkich innych miejscowości gminy. Ścieki w tych miejscowościach gromadzone są w szambach o nieznanym stanie technicznym, a także są częściowo odprowadzane do gruntu i rowów. Znaczący wpływ na stan czystości wód powierzchniowych ma działalność rekreacyjna w rejonie jezior.

11.3. Zanieczyszczenia obszarowe

Spływy powierzchniowe z pól mogą mieć również wpływ na stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Rozmiar tych zagrożeń zależy od fizjografii zlewni oraz sposobu jej zagospodarowania. Duże spadki terenu, brak szaty roślinnej, a także występowanie gruntów podatnych na infiltrację zanieczyszczeń może prowadzić do tego, że wraz z wodami opadowymi resztki nawozów oraz ścieki pochodzące z pól spływają bądź bezpośrednio do wód powierzchniowych, bądź przenikają do środowiska gruntowo - wodnego wpływając na zanieczyszczenie wód podziemnych.

Zlewnia Oszezenicy w granicach, której leży gmina Chrzypsko Wielkie należy do słabo załesionych, a na terenie gminy występują zarówno duże spadki terenu, jak i znaczne obszary gruntów podatnych na infiltrację zanieczyszczeń.

W załączniku nr 1 zamieszczone są wyniki badań ujęć wody przeprowadzone przez Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny wykonane w roku 2013 oraz wyniki badań wód kąpieliska w Chrzypsku Wielkim. Przeprowadzone przez Powiatową stację sanitarno-epidemiologiczną w Pile.

11.4. Gospodarka odpadowa

Niewłaściwy sposób gromadzenia odpadów może stanowić zagrożenie dla środowiska naturalnego. Odpady z terenu gminy odbierane są przez firmę zewnętrzną. Gmina ma opracowany Program Gospodarki Odpadami.

W chwili obecnej odpady wywożone są z terenu gminy do Zakładu Utylizacji Odpadów w Mnichach – Gmina Międzychód.

Gmina prowadzi Punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Chrzypsku Wielkim.

11.5. Gospodarka surowcowa

Jedynym udokumentowanym i eksploatowanym na większą skalę złożem kruszywa naturalnego jest złożo Łezce o powierzchni 14,4 ha- Wytrobiska zarówno czynne jak i poeksploatacyjne to miejsca, gdzie w przypadku składowania odpadów może dojść do zanieczyszczenia wód podziemnych.

11.6. Erozja gleb

Obszar gminy cechuje niewielka lesistość oraz występowanie terenów o dużych spadkach, które przy braku szaty roślinnej są szczególnie narażone na erozję- Problem ten dotyczy zwłaszcza zbocza obniżenia dolinnego wzdłuż zachodniej i północno - zachodniej* granicy gminy oraz niezalesionych fragmentów doliny tzw. „Strumienia Białokoskiego”.

11.7. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Na terenie gminy nie ma większych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, poza Domem Pomocy Społecznej w Łęczęzkach oraz Zakładem Leczenia Uzależnień w Charcicach, gdzie obecnie funkcjonują kotłownie olejowe. Źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego może być tzw. *emisja niska*, pochodząca z palenisk indywidualnych (gmina nie jest zgazyfikowana). Stosowanie paliwa stałego powoduje wprowadzanie do atmosfery znacznych ilości dwutlenku siarki, tlenku węgla oraz azotu w postaci dwutlenku azotu i innych związków. Ponadto podczas spalania paliwa stałego emitowane są do atmosfery pyły. Występuje również tzw. pylenie niezorganizowane związane z transportem i składowaniem paliw oraz odpadów ze spalania (popiół, żużel).

Wpływ na stan czystości powietrza atmosferycznego może mieć również emisja ze źródeł mobilnych, jednakże obecnie na terenie gminy nie ma dróg o dużym natężeniu ruchu.

Do najbardziej uczęszczanych dróg zaliczyć można drogę nr 186, przy której leżą miejscowości: Łęzce, Chrzypsko Wielkie, Środka i Strzyżmin.

11.8. Klimat akustyczny

Na terenie gminy nie występują znaczące źródła zagrożenia hałasem. Nie mniej jednak mniej znaczące źródła hałasu, można zidentyfikować biorąc pod uwagę rodzaj użytkowania terenu.

Można, zatem wyróżnić:

- hałas komunikacyjny (dotyczy drogi nr, 186 przy której leżą miejscowości: Łęzce, Chrzypsko Wielkie, Środka i Strzyżmin),
- hałas od obiektów usługowych (zabudowy mieszkaniowej z usługami oraz usługowej),
- hałas przemysłowy (kopalnia kruszywa naturalnego, w Łęczkach),
- inny (obiekty sportowe, boiska szkolne, ośrodki wypoczynkowe).

Tereny zabudowy mieszkaniowej nie należą do uciążliwych dominuje hałas komunalno - bytowy, związany z funkcjonowaniem budynków.

12. Ocena przyrodniczo – funkcjonalna

Elementem decydującym o układzie funkcjonalno - przestrzennym gminy są zasoby i walory środowiska przyrodniczego. Teren gminy można, zatem podzielić na można teren gminy podzielić na:

12.1. Ekosystemy kształtujące lokalny system przyrodniczy

Jedną z przyczyn degradacji środowiska przyrodniczego jest dzielenie przestrzeni na izolowane obszary. Elementami zapobiegającymi temu niekorzystnemu zjawisku są tereny przyrodniczo czynne sprzyjające przemieszczaniu się materii i energii pomiędzy

poszczególnymi obszarami o wysokich walorach przyrodniczych. Przyczyniają się one do zachowania właściwych relacji między funkcjonowaniem przyrody a działalnością człowieka.

Obszar gminy w całości leży w systemie Krajowej Sieci Ekologicznej w granicach obszaru węzłowego. Jest to Obszar Międzyrzecki, który jako całość wyróżnia się z otoczenia bogactwem ekosystemów.

Na terenie gminy do elementów kształtujących jej lokalny system przyrodniczy zapobiegający izolacji przestrzennej zaliczono:

- Strefy ekologiczne (jeziora wraz otaczającymi ekosystemami leśno -łąkowymi),
- Pasma ekologiczne, do których zaliczono:
- Lokalne korytarze ekologiczne w postaci dolin rzecznych (dolina Oszczenicy i inne kanały łączące jeziora)
- Zadrzewienia śródpolne i przydrożne stanowiące uzupełniające łączniki ekologiczne.

Do elementów zakłócających funkcjonowanie lokalnego systemu przyrodniczego można zaliczyć bariery ekologiczne w postaci zabudowy wzdłuż linii brzegowej jezior, ciągi komunikacyjne.

12.2. Ochrona środowiska przyrodniczego:

Gminę Chrzypsko Wielkie cechują ponadprzeciętne walory przyrodniczo – krajobrazowe i dlatego obszar ten powinien być objęty szczególną ochroną. Mając na uwadze pełniejszą realizację tego postulatu Wojewoda Wielkopolski powołał Rozporządzeniem

Nr 6/91 z dnia 12.08.1991 r. Sierakowski Park Krajobrazowy obejmujący całą Gminę Chrzypsko Wielkie, prawie całą Gminę Sieraków i znaczną część Gminy Kwilec. Całkowita powierzchnia Sierakowskiego Parku Krajobrazowego wynosi 38413 ha.

Wszelkie działania podejmowane na tym terenie muszą być zgodne z przepisami i zarządzeniami o parkach krajobrazowych. Ponadto poszczególne elementy środowiska przyrodniczego podlegają szczegółowym regulacjom prawnym takim jak np.

Ustawa o ochronie środowiska, Ustawa o Ochronie Gruntów Rolnych i Leśnych, Prawo Wodne, Prawo Łowieckie, Prawo o ochronie gruntowej, itp.

12.3. Obszary o predyspozycjach dla rozwoju rolnictwa

Wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Chrzypsko Wielkie wg Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach wynosi 63,8 punktów. Dla porównania w gminach województwa wielkopolskiego wynosi on od 41,4 do 94,9 punktów. Waloryzacja przestrzeni produkcyjnej wg IUNG polega na ocenie podstawowych czynników środowiska przyrodniczego (metodą punktową) tj. gleb, agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych.

Na terenie gminy dominują gleby kompleksu żytniego dobrego /5/ - 40 %. Gleby kompleksu pszennego dobrego /2/, pszennego wadliwego /3/ i i żytniego bardzo dobrego /4/ stanowią zaledwie 19 %. Reszta to gleby słabe i najsłabsze kompleksów 6 i 7 o małej przydatności rolniczej. Wśród gruntów ornych ponad połowę tj. 66% stanowią gleby klasy U1a i b oraz IVa i b (z przewagą IV-47,6%). Nie występują w ogóle gleby klasy I.

Generalnie na terenie gminy brak wyraźnej koncentracji gleb przydatnych do produkcji rolnej.

Dają się jednak wyodrębnić trzy większe obszary:

- północno zachodnia część gminy (rejon wsi: Chrzypsko Wielkie, Mylin, Charcice, Ryżyn).
- wschodnia część gminy (Orle Wielkie).
- południowo - wschodnia część gminy (Białokosz, Białokoszyce, Gnuszyn).

Pozostała część gminy to mozaika gleb słabych z fragmentami gleb kompleksów 2-5, klas IV-VI.

- 12.4. Turystyka
- 12.5. Tereny atrakcyjne pod względem rekreacyjnym

O atrakcyjności terenu dla potrzeb rekreacji decydują w zasadzie trzy czynniki: rzeźba, wody i użytkowanie terenu. Atrakcyjność rzeźby uzależniona jest od stopnia jej urozmaicenia im jest on większy, tym teren bardziej atrakcyjny.

Obszar całej Chrzypsko Wielkie należy do bardzo atrakcyjnych pod względem rekreacyjnym.

Decyduje o tym przede wszystkim bardzo duża powierzchnia wód, (również dużych jezior), niezwykle urozmaicona rzeźba terenu, lasy oraz zasługujące na uwagę obiekty kulturowe.

Z uwagi na istniejące uwarunkowania gmina posiada warunki dla rozwoju następujących form rekreacji:

- rekreacja pobytowa (Białokosz, Chrzypsko Wielkie, Chrzypsko Małe, Łęczeczki, Mylin).
- kajakarstwo (w obrębie jezior),
- kąpiele wodne jeziora kąpieliskowe; Chrzypskie, Wielkie, Radziszewskie, Białokoskie pod warunkiem utrzymania odpowiedniej klasy czystości),
- żeglarstwo turystyczne i sportowe (w obrębie dużych akwenów powyżej 100 ha -jeziora: Wielkie, Chrzypskie, Białokoskie),
- wędkarstwo (jeziora),
- zbieractwo (tereny leśne).
- wędrówki piesze, rowerowe, jeździectwo (teren całej gminy).

Wg Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego gmina Chrzypsko Wielkie leży w granicach Międzychódzko - Sierakowskiego rejonu rekreacyjnego.

Na terenie gminy znajdują się obiekty stanowiące bazę wypoczynkową i turystyczną. Bazę noclegową tworzą:

- Ośrodek Wypoczynkowy Kuratorium Oświaty w Poznaniu (domki kempingowe, 66 miejsc w Chrzypsku Wielkim)
- Ośrodek Sportowy SKS „Poznania” w Łęczeczkach (180 miejsc noclegowych sezonowych + 57 całorocznych)
- Ośrodek Wypoczynkowy w Łęczeczkach (domki kempingowe + 2 hotele -100 miejsc)

- Stowarzyszenie Rekreacyjno-Turystyczne w Łęczeczkach – 36 domków kempingowych (Ośrodek KAMA)
- Szkoła Podstawowa w Chrzypsku Wielkim (w sezonie turystycznym organizowane są kolonie)
- Pole namiotowe w Białokoszu
- Pole namiotowe w Chrzypsku Wielkim (200 miejsc)
- Prywatne pole biwakowe w Chrzypsku Małym
- Pałac w Białokoszu – 45 miejsc całorocznych noclegowych
- Ośrodek Wypoczynkowy „SUM” – około 120 miejsc noclegowych- sezonowych.

Przez teren Gminy prowadzi kilka szlaków turystycznych pokazujących najciekawsze obiekty kultury materialnej i formy przyrodnicze tu występujące.

W Poszczególnych miejscowościach Gminy Chrzypsko Wielkie występują liczne obiekty wpisane do zabytków architektury. Do najcenniejszych należą:

1. Zespół Kościoła Parafialnego w Chrzypsku Wielkim p.w. Św. Wojciecha z cenną figurką Matki Boskiej z Dzieciątkiem tzw. „Matka Boska na lwie” pochodzącą z ok. 1360 roku.
2. Dworzec Kolejowy murowano- szachulcowy w Chrzypsku Wielkim
3. Budynek „Przedszkole u Reksia” w Chrzypsku Wielkim
4. Pałac przy ul. Głównej (obecnie siedziba GS) w Chrzypsku Wielkim
5. Liczne zespoły pałacowo folwarczne (Białez, Białokosz, Gnuszyn, Łęczec, Śródka)
6. Zespół Pałacowy w Charcicach (siedziba Ośrodka Leczenia Uzależnień)
7. Most Kolejowy w Chrzypsku Małym i Wiadukt Kolejowy w Ryżynie
8. Inne liczne obiekty objęte nadzorem konserwatorskim leżące we wszystkich miejscowościach (Zespół Folwarczny w Białokoszykach, domy murowane w Chrzypsku Małym, Białczu, Mylinie).

Teren Gminy Chrzypsko Wielkie został dokładnie zbadany pod względem archeologicznym. Znajdują się tu liczne stanowiska archeologiczne. Najstarsze ślady osadnictwa na tych terenach sięgają epoki kamiennej.

Na terenie gminy zewidencjonowano 704 stanowiska archeologiczne i są one pod stałą ochroną Konserwatora Zabytków Archeologicznych. Z form przyrodniczych warto zareklamować punkt widokowy przy szosie Łęczeczki – Białokosz z przestronną panoramą na Jezioro Chrzypskie i wiszący most kolejowy w Chrzypsku Małym. Na punkcie znajdują się

Pomnik Grzybka. Jest to pierwszy pomnik na kuli ziemskiej odsłonięty w XXI wieku. Warty odwiedzenia jest również Strumień Białokoski z jego górskim charakterem i licznymi głazami a wynika to w różnicy poziomów położenia między jeziorem Białokoskim a Chrzypskim. Jezioro Chrzypskie jest położone o 38 m poniżej Jeziora Białokoskiego. Pomnikami przyrody została uznana grupa dębów nad Jeziorem Wielkim w Śródce. Jednakże liczba dębów pomnikowych w wyniku ich starzenia z biegiem czasu się zmniejsza (1 ubył, 2 stoją suche.) Liczne okazy drzew pomnikowych znajdują się w parkach przypałacowych (Łęże, Chareice, Białokosz, Śródka) oraz na starych ementarzyskach, rozsianych po całym terenie gminy.

13. Ważniejsze problemy ekologiczne w gminie

Niedostateczna infrastruktura w zakresie oczyszczania ścieków

Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Chrzypsko Wielkie na koniec 2013 roku wynosiła 9,4 km przy długości sieci wodociągowej 86,81 km. Na terenie funkcjonuje jedna oczyszczalnia mechaniczno-biologiczno-chemiczna o przepustowości 302 m³/d, obsługująca Chrzypsko Wielkie. Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, byłych studniach kopanych lub dołach chłonnych. Wylewane są do cieków, odprowadzane do drenowań, wylewane na pola i do lasów. Efektem niewłaściwej gospodarki ściekowej jest zły stan czystości bakteriologicznej jezior i rzeki Oszczenicy.

Respektowanie przepisów prawa ekologicznego przez wszystkich korzystających ze środowiska W związku z dostosowaniem prawa polskiego do wymogów UE zmieniają się przepisy. Nowe prawo i wynikające z niego obowiązki i zadania powinni znać wszyscy użytkownicy środowiska i administracja i w pełni je respektować.

Niewystarczające rozwiązania komunikacyjne

Niewystarczające rozwiązania tras komunikacyjnych i zły stan techniczny dróg mogą powodować pogorszenie klimatu akustycznego oraz zanieczyszczenia powietrza. Mogą też stanowić potencjalne źródło wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska (poważnych awarii). Dotyczy to zwłaszcza przewożenia substancji niebezpiecznych transportem drogowym.

CZEŚĆ II

Strategia działań dla poprawy stanu środowiska do 2018 roku z perspektywą do 2023 roku.

14. Zarządzanie środowiskiem

Struktura organizacyjna ochrony środowiska jest złożona. Generalnie funkcjonuje na 4 poziomach: centralnym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Odrębnie działają sieci branżowe.

Struktura organizacyjna ochrony środowiska nie ma charakteru hierarchicznego. Składają się na nią odrębne i niezależne od siebie organy rządowe i samorządowe, a dany szczebel administracji realizuje w zasadzie tylko te zadania, których nie można realizować na szczeblu niższym.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) rozpatruje sprawy związane z korzystaniem ze środowiska przez osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami, wycinaniem drzew, krzewów, utrzymaniem zieleni, realizują uchwały rad gmin w sprawie utrzymania czystości i porządku w gminach, zaopatrzenia w wodę, ciepło, energię, odprowadzenia ścieków, systemu zbierania odpadów komunalnych, realizacji postanowień planu zagospodarowania przestrzennego gminy.

Niektóre zadania w zakresie ochrony środowiska należą również do Rady Gminy, m.in.:

- uchwalanie gminnego programu ochrony środowiska oraz planu gospodarki odpadami,
- analiza raportów z realizacji programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami (co 2 lata).

Ponadto na terenie gminy określone zadania z zakresu zarządzania wodami publicznymi wykonuje Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Lasami Skarbu Państwa zarządzają nadleśniczy.

Przystępując do opracowywania POŚ uwzględniono cele wyznaczone w „Programie ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2012 - 2014” oraz cele określone w Programie ochrony środowiska powiatu międzychodzkiego na lata 2012 - 2014

- Cele polityki ekologicznej województwa wielkopolskiego w programie ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2012-2014 z perspektywą do 2023 r. przyjęto cel nadrzędny: „Ochrona środowiska naturalnego z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, jako podstawa poprawy jakości życia mieszkańców regionu” oraz wyznaczono obszary priorytetowe wraz z celami do 2023 r.:
 1. Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych
 2. Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej i zwiększanie lesistości
 3. Zrównoważone użytkowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą

4. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych
5. Zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ochrona środowiska w trakcie ich eksploatacji
6. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska wodnego, usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę
7. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa
8. Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego
9. Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych oraz minimalizacja ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko
10. Minimalizacja skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska
11. Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców województwa wielkopolskiego, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna
12. Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem
13. Wdrożenie mechanizmów zapewniających aktywizację rynku na rzecz ochrony środowiska
14. Zwiększenie roli wielkopolskich placówek badawczych we wdrażaniu innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska
15. Wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody

Uwzględniono również cele określone w Programie ochrony środowiska powiatu międzychodzkiego na lata 2012 – 2014A.

A. Zasoby wodne i gospodarka wodno – ściekowa

1. Poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych bez oczyszczania.
2. Poprawa jakości oczyszczonych ścieków.
3. Sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych i wód opadowych na wody podziemne.
4. 4. Racjonalizacja użytkowania wody.

B. Powietrze atmosferyczne

1. Ograniczenie emisji z procesów spalania paliw.
2. Stopniowe zmniejszanie emisji ze źródeł przemysłowych.
3. Ograniczanie emisji ze źródeł komunikacyjnych do powietrza.

C. Hałas

1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez jego obniżenie do poziomu obowiązujących standardów.

D. Powierzchnia ziemi i gleb

1. Ochrona i wykorzystanie istniejących zasobów glebowych.
2. Zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych.
3. Ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (w miejscach występowania OSN).

E. Pola elektromagnetyczne

1. Ochrona przed szkodliwym promieniowaniem elektromagnetycznym.

F. Zasoby przyrody, formy ochrony przyrody

1. Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
2. Doskonalenie systemu obszarów chronionych.
3. Stała dbałość i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.

G. Energia odnawialna

1. Wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych.

H. Gospodarka odpadami

1. Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami opartego na porozumieniu wszystkich gmin Powiatu.
2. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji

I. Złóża surowców naturalnych

1. Racjonalne gospodarowanie zasobami złóż surowców naturalnych.
2. Kompleksowe wykorzystanie kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

15. Priorytety i cele ekologiczne gminy Chrzypsko Wielkie

Na podstawie analizy Polityki ekologicznej państwa, „Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego” oraz zidentyfikowanych mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń wynikających z diagnozy w gminie Chrzypsko Wielkie ustalono, iż nadrzędnym celem działań ekologicznych, które należy realizować w gminie jest poprawa stanu środowiska przyrodniczego i ochrona jego zasobów z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Priorytety:

- I. Poprawa jakości środowiska
- II. Ochrona przyrody
- III. Racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych
- IV. Edukacja ekologiczna społeczeństwa

I. Cele główne w zakresie poprawy jakości środowiska:

1. Poprawa jakości wód
2. Poprawa jakości powietrza
3. Racjonalna gospodarka odpadami
4. Ochrona powierzchni ziemi
5. Ochrona przed hałasem
6. Eliminacja wyrobów zawierających azbest

II. Cele główne w zakresie ochrony przyrody:

1. Ochrona pozostałych terenów i obiektów cennych pod względem przyrodniczym
2. Zwiększenie lesistości

III. Cele główne w zakresie racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych:

1. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
2. Efektywne wykorzystanie energii
3. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi
4. Propagowanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

IV. Cele główne w zakresie edukacji ekologicznej społeczeństwa:

1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy

2. Udział społeczeństwa w postępowaniach na rzecz ochrony środowiska

15.1. Kierunki realizowane w ramach Programu Ochrony Środowiska

Po analizie celów określonych na szczeblu województwa oraz powiatu przyjęto następujące kierunki realizowane w ramach Programu Ochrony Środowiska

KATEGORIA: ZASOBY WODNE I GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Kierunki działań:

1. Budowa sieci kanalizacyjnej stanowiące działania długo- i średniookresowe do 2023 r.
2. Wyposażenie aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków stanowiące działania długo i średniookresowe do 2023 r.
3. Racjonalizacja użytkowania wody.

KATEGORIA: POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Działania ukierunkowane na:

1. Rozbudowa i bieżąca modernizacja dróg.
2. Rozbudowa tras rowerowych i modernizacja istniejących.
3. Promowanie i tworzenie warunków dla zwiększania się udziału podróży transportem rowerowym i pieszym pomiędzy miejscami zamieszkania, pracy oraz wypoczynku i zakupów.
4. Kontynuowanie wspierania przedsięwzięć dotyczących korzystania z ekologicznych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach.
5. Termomodernizacja budynków.
6. Stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie.
7. Wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku.
8. Promowanie oraz popularyzacja najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych.

KATEGORIA: HAŁAS

Kierunki działań:

1. Monitorowanie zagrożeń akustycznych na terenie gminy.

KATEGORIA: POWIERZCHNIA ZIEMI I GLEBA

Kierunki działań:

1. Promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych jako instrumentu ochrony gleb.
2. Upowszechnianie kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównoważone ich wykorzystanie (rolnictwo ekologiczne, programy rolno - środowiskowe).
3. Sukcesywny rozwój systemu monitoringu gleb, w tym przykładowo w zakresie rejestracji zmian wynikających z rodzaju i intensywności eksploatacji oraz oddziaływania różnych, negatywnych czynników (erozja, inwestycje, przemysł, emisje, odpady, ścieki i inne).
4. Prowadzenie bieżącej rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdegradowanych.

KATEGORIA: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Kierunki działań:

1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach.
2. Zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.
3. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania m. in. Wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych, gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

KATEGORIA: ZASOBY PRZYRODY, FORMY OCHRONY PRZYRODY

Kierunki działań polegają na:

1. Objęciu formami ochrony przyrody pełnej reprezentacji zasobów przyrody Gminy,
2. Upowszechnieniu i wprowadzaniu form indywidualnej ochrony przyrody w postaci użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo – krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej.
3. Ochronie i renaturalizacji ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych.
4. Bieżącej ochronie obszarów i obiektów prawnie chronionych.
5. Zachowaniu tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo.
6. Rozwoju rolnictwa ekologicznego.
7. Ochronie elementów środowiska przyrodniczo - kulturowego.

8. Ochronie kompozycji układów zieleni.
9. Rozwoju sieci szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych.
10. Monitoringu ruchu turystycznego.
11. Selektywnym dostępie do terenów cennych przyrodniczo oraz ochronie tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem.

KATEGORIA: ENERGIA ODNAWIALNA

Kierunki działań:

1. Popularyzacja wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w sferze rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i finansowych.
2. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych.

KATEGORIA: ZŁOŻA SUROWCÓW NATURALNYCH

Kierunki działań:

1. Efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż niezagospodarowanych.
2. Bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych.

15.2. Plan działań operacyjnych w ramach realizacji Programu ochrony środowiska

ZASOBY WODNE I GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

1. Budowa kanalizacji – kolejne etapy inwestycyjne:
2. Opracowanie i wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia spływu zanieczyszczeń azotowych (stanowiska do składowania obornika, magazynowania gnojowicy, zastosowania rolniczego ścieków i osadów) ze źródeł rolniczych, środków ochrony roślin – praca ciągła we współpracy ze starostwem i sąsiednimi gminami;
3. Przygotowanie i wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń wprowadzanych z wodami opadowymi – praca ciągła we współpracy ze starostwem i sąsiednimi gminami;
4. Wdrożenie systemu indywidualnego oczyszczania ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieskanalizowanych z uwagi na małą gęstość zaludnienia – praca ciągła;
5. Kontynuacja ochrony zasobów i jakości wód podziemnych – współpraca z gminami i ze starostwem (likwidacja nieczynnych i rzadko używanych studni przydomowych w gospodarstwach zwodociągowanych, budowa lub modernizacja osadników gnilnych w dużych gospodarstwach rolnych, kontrola właściwej eksploatacji ujęć czynnych, oszczędna eksploatacja wód podziemnych) – praca ciągła;

6. Kontynuacja ochrony zasobów i jakości wód powierzchniowych (współpraca z powiatem) – ochrona źródłiskowych odcinków rzek (zakaz poboru wód, zakaz zrzutu ścieków), edukacja rolników w zakresie ograniczenia do niezbędnego minimum i zgodnie z okresem karencji stosowania sztucznych nawozów i środków ochrony roślin, rozbudowa kanalizacji deszczowej – praca ciągła;
7. Realizacja programu małej retencji, podejmowanie przedsięwzięć z zakresu modernizacji i odbudowy systemów melioracji wodnych.

15.2.1. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w kierunku:

- Charcie,
- Ryżyna,
- Łęczeczek,
- ul. Kolejowa w Chrzypsku Wielkim,

Dokumentacja techniczna.

Okres realizacji lata: 2014 – 2017.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - obsługa techniczna,
- środki finansowe,
- spoza gminy: - wykonawstwo.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 100 tys. zł,
- udział nakładów własnych: 100 %.

Kanalizacja miejscowości w pobliżu Chrzypsko Wielkiego - w kierunku Charcie, Ryżyna, Łęczeczek, ul. Kolejowa w Chrzypsku Wielkim.

Okres realizacji lata: 2016 – 2019.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - dokumentacja,
- wykonawstwo,
- środki finansowe.

- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie we współpracy z mieszkańcami Chrzypska Wielkiego.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 2 mln zł,
- udział nakładów własnych: 50 %,
- udział środków spoza gminy: 50 %.

15.2.2. Przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Okres realizacji lata: 2018.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - dokumentacja,
- wykonawstwo,
- środki finansowe,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie we współpracy z mieszkańcami wsi.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 400 tys. zł.
- udział nakładów własnych: 90 %,
- udział środków spoza gminy: 10 %.

15.2.3. Kanalizacja deszczowa w Chrzypsku Wielkim, ul. Główna

Okres realizacji lata: 2016.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - dokumentacja,
- wykonawstwo,
- środki finansowe,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 100 tys. zł,
- udział nakładów własnych: 50 %,
- udział środków spoza gminy: 50 %.

15.2.4. Rozbudowa sieci wodociągowej: Białokosz – Gnuszyn.

Okres realizacji lata: 2016.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - wykonawstwo,
- część środków finansowych,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 300 tys. zł,
- udział nakładów własnych: 50 %,
- udział środków spoza gminy: 50 %

15.2.5. Studnie wiercone w Białokoszycach

Okres realizacji lata: 2014 – 2020.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - wykonawstwo,
- część środków finansowych.
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie we współpracy z mieszkańcami Łęczeczek.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 80 tys. zł,
- udział nakładów własnych: 100 %,
- udział środków spoza gminy: 0%

15.2.6. Sukcesywna wymiana rurociągów azbestowych w Gminie Chrzypsko Wielkie

Okres realizacji lata: 2020 - 2024.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - wykonawstwo,
- część środków finansowych,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 1 mln zł,
- udział nakładów własnych: 50 %,
- udział środków spoza gminy: 50 %

15.2.7. Budowa wodociągu ze Śródki do Orła Wielkiego.

Okres realizacji lata: 2022-2023.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - wykonawstwo,
- część środków finansowych,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 1 mln zł.
- udział nakładów własnych: 50 %,
- udział środków spoza gminy: 50 %

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

1. Propagowanie wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych i termomodernizacji budynków;
2. Działania w kierunku produkcji energii ze źródeł odnawialnych (biomasy, energii słońca, wody, wiatru);
3. Ograniczenie emisji do powietrza pyłu zawieszonego PM10 oraz gazów CO₂, SO₂ i NO_x poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik i technologii energooszczędnych

15.2.8. Modernizacja dróg gminnych: Chrzypsko Wielkie – Charcice - Mylin

Okres realizacji rok: 2014 - 2018.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - obsługa techniczna,
- wykonawstwo,
- projekt,
- środki finansowe,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 550 tys. zł,
- udział nakładów własnych: 50 %,
- udział środków spoza gminy: 50 %.

15.2.9. Budowa drogi w Centrum Orla Wielkiego (kontynuacja).

Okres realizacji rok: 2016.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - obsługa techniczna,
- wykonawstwo,
- projekt,
- środki finansowe.

- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 100 tys. zł,
- udział nakładów własnych: 30%,
- udział środków spoza gminy: 70 %.

15.2.10. Budowa drogi w centrum Gnuszyna.

Okres realizacji rok: 2020.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - obsługa techniczna,
- wykonawstwo,
- projekt,
- środki finansowe,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 100 tys. zł,
- udział nakładów własnych: 30 %,
- udział środków spoza gminy: 70 %.

15.2.11. Modernizacja drogi w Chrzypsku Wielkim - ul. Jeziorna wraz z kanalizacją deszczową

Okres realizacji lata: 2021.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - dokumentacja,
- wykonawstwo,
- środki finansowe,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 250 tys. zł,
- udział nakładów własnych: 50 %,
- udział środków spoza gminy: 50 %.

15.2.12. GAZYFIKACJA GMINY.

Uzasadnienie: na terenie gminy nie ma rozdzielczej sieci gazowej. Złożony został biznesplan budowy gazowej sieci rozdzielczej przyjęty do realizacji do roku 2020.

Oczekiwane efekty: poprawa standardu życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, zmniejszenie emisji spalin - czystsze środowisko.

Beneficjenci: mieszkańcy gminy, turyści, podmioty gospodarcze i instytucje.

Opracowanie projektu technicznego gazyfikacji.

Okres realizacji lata: 2016 – 2017.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - obsługa techniczna,
- środki finansowe,
- spoza gminy: - konsultacje,
- środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie we współpracy z Wielkopolskim Zakładem Gazownictwa.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: trudno oszacować,
- udział nakładów własnych: 0 %.
- udział środków spoza gminy: 0 %.

Wykonanie sieci gazowej z przyłączami.

Okres realizacji lata: 2019- 2020.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - część środków finansowych,
- obsługa techniczna,
- robocizna,
- spoza gminy: - środki finansowe,
- część wykonawstwa.

Odpowiedzialny: Wielkopolski Zakład Gazownictwa.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: trudno oszacować,
- udział nakładów własnych: 0 %,
- udział środków spoza gminy: 100 %.

15.2.13. Termomodernizacja budynków (Ośrodek zdrowia i Urząd Gminy)

Okres realizacji lata: 2014 do 2018.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - teren,
- wykonawstwo,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Urząd Gminy.

Plan finansowania:

Wartość zadania 300 tys. zł

100% środki własne

ZASOBY PRZYRODY, FORMY OCHRONY PRZYRODY

15.2.14. ASPEKTY EKOLOGICZNE W STRATEGII ROZWOJU GMINY.

Uzasadnienie: przy realizacji zadań określonych w niniejszej strategii należy przestrzegać zasadę „zrównoważonego rozwoju gminy”, która oznacza dążenie do:

- zachowania możliwości odtwarzania zasobów naturalnych gminy,
- racjonalnego użytkowania zasobów nieodnawialnych,
- zachowania różnorodności biologicznej.

Procesom rozwojowym powinna towarzyszyć troska o ład przestrzenny i środowisko kulturowe. Konieczne jest zwiększenie wiedzy i świadomości ekologicznej społeczności gminy poprzez zróżnicowanie formy popularyzacji wiedzy o środowisku naturalnym i jego ochronie. Należy pozytywnie zmotywować mieszkańców gminy do dbałości o wygląd estetyczny gminy, prywatnych zabudowań i miejsc publicznych. Celowym wydaje się organizowanie konkursów na najpiękniejszą zagrodę, ładną ulicę.

W celu zwiększenia lesistości gminy grunty z glebami las V i VI oraz grunty odłogowane będą zalesiane. Ponadto należy likwidować kotłownie zanieczyszczające środowisko, a inwestować w nowe źródła ogrzewania bardziej sprzyjające środowisku.

Oczekiwane efekty: zachowanie zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

Beneficjenci: ogół społeczeństwa.

Okres realizacji lata 2014 – 2019.

Objęcie monitoringiem gleb: rejestracja zmian fizycznych, chemicznych, biologicznych wynikających z rodzaju i intensywności eksploatacji gleb oraz oddziaływania negatywnych czynników;

1. Wprowadzenie na terenach chronionych produkcji rolnej zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym.

Respektowanie przez użytkowników środowiska zasad zrównoważonego rozwoju na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo;

1. Motywowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz utrzymania walorów przyrodniczych terenów;
2. Wdrażanie programów rolno-środowiskowych na terenach cennych przyrodniczo;

3. Realizacja koncepcji wprowadzania zadrzewień i zakrzewień na wybranych obszarach gminy;
4. Realizacja działań mających na celu odnowienia parków podworskich (współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody i Starostwem);
5. Uwzględnienie pozytywnej roli lasów i zadrzewień w planach zagospodarowania przestrzennego.
6. Ochrona gleb i terenów

15.2.15. Edukacja ekologiczna.

1. Organizowanie ścieżek rowerowych;
2. Wspieranie przedsięwzięć na rzecz rolnictwa ekologicznego;
3. Promowanie podmiotów gospodarczych posiadających certyfikaty ekologiczne, wspieranie działań zmierzających do osiągnięcia certyfikatów (praca ciągła);
4. Promowanie wszelkich przykładów osiągania znacznych efektów ekologicznych (praca ciągła);
5. Aktywizacja społeczeństwa do działań na rzecz ochrony przyrody (praca ciągła);
6. Kontynuacja szkoleń dla urzędników, radnych, nauczycieli, sołtysów;
7. Kontynuacja programów edukacji ekologicznej dla uczniów;
8. Realizacja programów edukacyjnych dla rolników, przedsiębiorców;
9. Organizacja warsztatów, seminariów, konferencji z zakresu ekologii (praca ciągła).

Okres realizacji lata: 2014-2018 (permanently).

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - baza lokalowa,
- obsługa organizacyjna,
- wykonawstwo,
- spoza gminy: - wykładowcy,
- środki finansowe,

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie i dyrektorzy szkół.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 2 tys. zł,
- udział nakładów własnych: 50 %,
- udział środków spoza gminy: 50 %.

15.2.16. PRAWIDŁOWA GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI.

Selektywna zbiórka odpadów.

1. Rozwój systemu zbiórki odpadów oraz eliminacja wyrobów zawierających azbest;
2. Rozwój selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy;
3. Zwiększanie poziomu odzysku surowców;
4. Eliminacja dzikich wysypisk odpadów.

Urządzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) – (utwardzenie, ogrodzenie, dodatkowe kontenery)

Okres realizacji lata: 2014 – 2020.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - wykonawstwo,
- siła robocza,
- środki finansowe,
- spoza gminy: - doradztwo,
- edukacja,
- środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 200 tys. zł.,
- udział nakładów własnych: 100 %,
- udział środków spoza gminy: 0 %.

15.2.17. Motywowanie do działań podnoszących estetykę wsi.

Okres realizacji lata: 2014-2019.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - obsługa organizacyjna,

- środki finansowe,

- spoza gminy:

Odpowiedzialny: Rada Gminy Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: 5 tys. zł,

- udział nakładów własnych: 100 %.

15.2.18. Rozwój rolnictwa ekologicznego.

Okres realizacji lata: 2014 - 2019.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - użytki rolne,

- siła robocza,

- środki finansowe,

- doradztwo,

- spoza gminy: - środki finansowe,

- promocja.

Odpowiedzialny: producenci rolni i WIR.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: trudno oszacować,

- udział nakładów własnych: 0 %,

- udział środków spoza gminy: 100 %.

15.2.19. Zwiększenie lesistości gminy.

Okres realizacji lata: 2014 – 2020.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - grunty orne,

- obsługa organizacyjna,

- spoza gminy: - środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie we współpracy
z Nadleśnictwem.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: trudno oszacować,
- udział nakładów własnych: 0 %,
- udział środków spoza gminy: 100 %.

15.2.20. Popularyzacja alternatywnych źródeł energii.

Okres realizacji lata: 2014 – 2020.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - obsługa techniczna,
- środki finansowe,
- spoza gminy: - projekty,
- środki finansowe.

Odpowiedzialny: Gmina Chrzypsko Wielkie.

Plan finansowania:

- wartość zadania ogółem: trudno oszacować,
- udział nakładów własnych: 0 %,
- udział środków spoza gminy: 100 %.

15.2.21. Zorganizowanie stałego punktu doradztwa ekonomiczno – organizacyjnego dla rolników w budynku UG.

Opracowanie i realizacja programu szkoleń dla rolników.

15.2.22. Opracowanie i realizacja programu szkoleń dla rolników.

Okres realizacji lata: 2014 – 2019.

Niezbędne zasoby:

- posiadane w gminie: - baza lokalowa,
- obsługa techniczna,
- spoza gminy: - środki finansowe.

Zadania	kwota w tys. zł	2014	2014	2016	2017	2018
Wykup terenu i urządzenie dojść do jeziora w Chrzypsku Małym i Łęczeczkach	50,0					
Zagospodarowanie nabrzeża jeziora chrzypskiego (ul. Jeziorna) w tym „Marina”	400,0					
Edukacja ekologiczna	2,0		0,50	0,50	0,50	0,50
Motywowanie do działań podnoszących estetykę wsi	5,0		1,00	1,00	1,00	1,00
Plan rozwoju turystycznego gminy	5,0		5,00			
Termomodernizacja budynków	300,0		100,00			200,00
Modernizacja drogi w Chrzypsku Wielkim ul. Jeziorna wraz z kanalizacją deszczową				100,00		

*w mln zł

Harmonogram i koszty finansowania zadań (dla lat 2019 – 2023 – horyzont perspektywiczny Programu Ochrony Środowiska)

Zadania	kwota w tys. zł	2019	2020	2021	2022	2023
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w kierunku: - Charcic, - Ryżyna, - Łęczeczek, - ul. Kolejowa w Chrzypsku Wielkim, dokumentacja	100,0					
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w kierunku: - Charcic, - Ryżyna, - Łęczeczek, - ul. Kolejowa w Chrzypsku Wielkim,	2,0*	300,0				
Przydomowe oczyszczalnie ścieków	400,0					
Punkt Selektywnej zbiórki odpadów	200,0	30,0	30,0			
Modernizacja dróg gminnych: Chrzypsko Wielkie – Charcice-Mylin	550,0					

Zadania	kwota w tys. zł	2019	2020	2021	2022	2023
Budowa drogi w Centrum Orla Wielkiego (kontynuacja)	100,0			100,00		
Budowa drogi w centrum Gnuszyna	100,0		100,0			
Rozbudowa sieci wodociągowej: Białokosz – Gnuszyn	300,0					
Studnie wiercone w Białokoszycach	80,0	10,0	10,0			
Sukcesywna wymiana rurociągów azbestowych w Chrzypsku Wielkim	1,0*		500,0			
Budowa wodociągu ze Śródki do Orla Wielkiego	1,0*				500,0	500,0
Ścieżka spacerowa – łącznik od ul. Jeziornej do ul. Głównej w Chrzypsku Wielkim	200,0	200,0				
Ścieżka rowerowa/piesza wokół jeziora Chrzypskiego (punkty przystankowe, oznakowanie, tablice, ławeczki itp.)	100,0	100,0				
Wykup terenu i urządzenie dojść do jeziora w Chrzypsku Małym i Łęczeczkach	50,0			50,0		
Zagospodarowanie nabrzeża jeziora chrzypskiego (ul. Jeziorna) w tym „Marina”	400,0	400,0				
Edukacja ekologiczna	2,0					
Motywowanie do działań podnoszących estetykę wsi	5,0	1,0				
Plan rozwoju turystycznego gminy	5,0					
Termomodernizacja budynków	300,0					
Kanalizacja deszczowa w Chrzypsku Wielkim ul. Główna				250,00		

*w mln zł

17. Instrumenty realizacji programu

Realizacja celów zawartych w Programie będzie możliwa dzięki odpowiednim instrumentom zarządzania środowiskiem. Klasyfikacji instrumentów w tym rozdziale dokonano na podstawie publikacji „Zarządzanie środowiskiem” B. Poskrobko, PWE, Warszawa 2007.

Podział instrumentów realizacji programu ochrony środowiska:

1. Instrumenty prawno-administracyjne

- zakazy i nakazy
- standardy (wymagania, które muszą być spełnione w określonym czasie)
- pozwolenia administracyjne
- procedury administracyjne (np. procedura postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji opracowywanych planów i programów)

2. Instrumenty ekonomiczne

- podatki i opłaty
- kary ekologiczne
- zalecenia ekologiczne

3. Instrumenty społeczne

- edukacja ekologiczna
- dostęp do informacji o środowisku
- działania informacyjne (m.in. ulotki, broszury, seminaria, masowe akcje i kampanie)
- instrumenty nacisku społecznego (m.in. petycje, zbieranie podpisów)

4. Regulacje ogólnoprawne (krajowe, unijne, międzynarodowe)

- zapisy konstytucyjne
- ustawy, rozporządzenia krajowe
- dyrektywy, rozporządzenia unijne
- traktaty, konwencje, protokoły, porozumienia międzynarodowe

18. Źródła i struktura finansowania

Wdrażanie programu ochrony środowiska będzie możliwe po stworzeniu sprawnego systemu jego finansowania. Podstawowymi źródłami finansowania zadań proekologicznych będą: środki własne inwestorów (budżet gminy, podmioty gospodarcze), środki pochodzące z dotacji i programów pomocowych – krajowych i zagranicznych, wsparcie fundacji, osób prywatnych, firm. Źródłem finansowania przedsięwzięć ekologicznych mogą być też kredyty.

Środki na realizację programu ochrony środowiska mogą pochodzić ze źródeł krajowych i zagranicznych:

Źródła krajowe:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
- Bank Ochrony Środowiska S.A.
- Bank Gospodarstwa Krajowego
- Samorządowy Program Pożyczkowy
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Źródła zagraniczne:

- Fundusze europejskie na lata 2014 - 2020
- Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
- Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, czyli tzw. Fundusz Szwajcarski
- Europejski Fundusz Efektywności Energetycznej
- ELENA – Inteligentna Energia – Program dla Europy
- Program dla Europy Środkowej
- Program PolSEFF

Źródła krajowe

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) Ze środków NFOŚiGW o dofinansowanie mogą ubiegać się podmioty (jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, instytucje i urzędy, szkoły wyższe i uczelnie, jednostki organizacyjne ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe tj.: fundacje, stowarzyszenia, administracja państwowa oraz osoby fizyczne) oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu finansowania przedsięwzięć. Fundusz udziela dofinansowania w formie: dotacji, pożyczek, pożyczek płatniczych, kredytów udzielanych ze środków NFOŚiGW przez banki, dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek, umorzenia. Środki finansowe z NFOŚiGW przeznaczone są na: ochronę powietrza, powierzchni ziemi, i wód, edukację ekologiczną, ochronę przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo, programy interdyscyplinarne, ekspertyzy i prace badawcze

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu (WFOŚiGW)

WFOŚiGW wspiera działania prośrodowiskowe w zasięgu regionu. Co roku określana jest lista zadań priorytetowych przewidzianych do dofinansowania z następujących obszarów:

- ochrona wód i gospodarka wodna
- ochrona powietrza
- likwidacja niskich emisji szczególnie na obszarach cennych przyrodniczo
- ochrona ziemi
- ochrona przyrody
- edukacja ekologiczna
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- monitoring środowiska

Pomoc finansową ze środków WFOŚiGW można uzyskać poprzez: oprocentowane pożyczki, dotacje oraz nagrody na działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Bank Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ)

BOŚ udziela kredytów m.in. na zakup lub montaż urządzeń służących ochronie środowiska, przedsięwzięcia z zakresu termomodernizacji. Kredyty udzielane są również we współpracy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Beneficjentami mogą być właściciele lub zarządcy budynków, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy.

Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK)

BGK udziela kredytów przeznaczonych na częściowe sfinansowanie przygotowanych przez gminy i ich związki projektów inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej. Przewiduje też premie termomodernizacyjne za przedsięwzięcia, w wyniku których następuje zmniejszenie rocznego zapotrzebowania na energię dostarczaną do budynków.

Samorządowy Program Pożyczkowy (SPP)

SPP jest adresowany do gmin i powiatów, które chcą realizować inwestycje infrastrukturalne na terenach wiejskich. Pożyczki udzielane są bez prowizji i dodatkowych opłat m.in. na zadania dotyczące zaopatrzenia wsi w wodę oraz budowę i remont dróg gminnych i powiatowych. Konkurs na udzielenie preferencyjnej pożyczki przeprowadzany jest przez Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)

ARiMR udziela dopłat do upraw roślin energetycznych oraz kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa. Dopłaty są przeznaczone dla producentów rolniczych, którzy prowadzą plantację wierzby lub róży bezkolcowej, wykorzystywanych na cele energetyczne. O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne, jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Źródła zagraniczne

Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego 2014-2020 (RPO WW)

RPO WW na lata 2014-2020 w przygotowaniu.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)

POIiŚ na lata 2014-2020 w przygotowaniu. Planowane jest przeznaczenie środków na wsparcie gospodarki niskocemisyjnej, ochronę środowiska, przeciwdziałania i adaptację do zmian klimatu, transport, bezpieczeństwo energetyczne, ochronę zdrowia i kulturę

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW)

Nowa perspektywa finansowania PROW w przygotowaniu.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (POIG)

Następcą POIG w nowej perspektywie finansowania ma być Program Inteligentny Rozwój.

Program w przygotowaniu.

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Norweski Mechanizm Finansowy działa w dziedzinie ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez dofinansowanie m.in. redukcji zanieczyszczeń i promowania odnawialnych źródeł energii, promowania zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami, ochrony kulturowego dziedzictwa europejskiego, rozwoju zasobów ludzkich.

Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, tzw. Fundusz Szwajcarski

Fundusz Szwajcarski jest formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Szwajcarię Polsce i dziewięciu innym państwom członkowskim Unii Europejskiej, które przystąpiły do niej 1.05.2004 r. Na mocy umów międzynarodowych ponad 1 mld franków szwajcarskich przyznanych zostało 10 nowym państwom członkowskim. Dla Polski Fundusz Szwajcarski przewiduje niemal połowę środków.

W ramach Funduszu Szwajcarskiego Priorytet 2 „Środowisko i Infrastruktura” realizowane są następujące obszary tematyczne:

I. Odbudowa, remont, przebudowa i rozbudowa podstawowej infrastruktury oraz poprawa stanu środowiska.

II. Różnorodność biologiczna i ochrona ekosystemów oraz wsparcie transgranicznych inicjatyw środowiskowych.

Europejski Fundusz Efektywności Energetycznej (EFEE)

EFEE (z ang. European Energy Efficiency Fund) będzie pomagał krajom członkowskim w wypełnieniu celów pakietu klimatyczno-energetycznego. O jego powstaniu zdecydowały w grudniu 2010 r. Parlament Europejski i Rada UE. EFEE zapewni w szczególności instrumenty finansowe na publiczne projekty z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł

- Procent zwodociągowania gminy.
- Długość sieci kanalizacyjnej, ilość gospodarstw przyłączonych do kanalizacji,
- Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Liczba źródeł punktowych odprowadzania ścieków,
- Powierzchnia terenów chronionych przed zanieczyszczeniami antropogenicznymi,

Ochrona powierzchni ziemi i gleb:

- Udział powierzchni terenów o glebach przydatnych do produkcji zdrowej żywności,
- Dostępność informacji o jakości gleb na terenie gminy i stopień znajomości tej kwestii wśród rolników,
- Powierzchnia terenów poddanych zabiegom agrotechnicznym i pracom rekultywacyjnym.

Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne:

- Liczba ludności poddana ponadnormatywnemu lub uciążliwemu oddziaływaniu hałasu,
- Tempo redukcji oddziaływania hałasu na mieszkańców,
- Ilość instalacji emitujących pola elektromagnetyczne o znaczących parametrach.

Edukacja ekologiczna:

- Liczba i nakład publikacji promujących walory przyrodnicze gminy oraz dotyczących ochrony środowiska,
- Długość szlaków turystycznych – pieszych, rowerowych. Ilość ścieżek dydaktycznych,
- Liczba zorganizowanych szkoleń i programów edukacyjnych i ich uczestników,
- Liczba szkół uczestniczących w konkursach związanych z ochroną środowiska,
- Liczba działań wspólnych z organizacjami ekologicznymi,
- Liczba osób korzystających z danych o środowisku i jego ochronie,
- Liczba rolników, którzy prowadzą gospodarstwa agroturystyczne lub inne o preferencjach ekologicznych,
- Liczba podmiotów legitymujących się wyróżnieniami lub formalnymi standardami ekologicznymi.

Szczególnie ważnym dla oceny wdrażania „Programu...” jest monitoring stanu środowiska prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, będącego systemem pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji. Odniesieniem winien być stan środowiska na koniec 2012 r. i w 2013 r. przedstawiany przez WIOŚ Poznań..

20. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

W opracowaniu przedstawiono stan środowiska przyrodniczego na terenie gminy Chrzypsko Wielkie, dokonano jego oceny (porównanie z istniejącymi wymogami) i na tej podstawie zaproponowano konieczne do przeprowadzenia w gminie działania .

Kwestie w zakresie ochrony środowiska określają położenie gminy, zagadnienia związane z wodami powierzchniowymi, podziemnymi, budową geologiczną oraz klimatem.

Dane dotyczące gminy pochodzą z informacji otrzymanych z Urzędu Gminy w Chrzypsku Wielkim, stron internetowych instytucji oraz opracowań, w których zawarte są informacje dotyczące terenu gminy. Niektóre z informacji zweryfikowano w kontaktach z przedstawicielami UG Chrzypsko Wielkie.

Należy podkreślić, iż stan środowiska na omawianym terenie jest zadowalający, choć można wyróżnić kilka obszarów, gdzie widać opóźnienia w kwestii wspierania jego ochrony. Do obszarów tych należą:

- ochrona powietrza atmosferycznego - obniżanie wielkości emisji gazów i pyłów pochodzących z palenisk domowych, kotłowni węglowych, poprzez zamianę na paliwa ekologiczne,
- gospodarka wodno-ściekowa - konieczność szybszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej i budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- edukacja ekologiczna, która nie przekłada się natychmiast na stan środowiska naturalnego, lecz jest działaniem niezbędnym, którego efekty będzie można obserwować w przyszłości.

W innych obszarach środowiska jego stan jest lepszy, co nie zwalnia jednak z obowiązku realizacji działań przewidzianych dla tych obszarów.

W opracowaniu określono działania krótko- i długoterminowe w podziale na lata 2014-2018 oraz 2019 do 2023.

Realizacja zaproponowanych działań wiąże się z koniecznością wydatkowania niekiedy znacznych środków finansowych. W związku z tym, w jednym z rozdziałów przedstawiono przybliżone wielkości środków niezbędnych dla realizacji tych działań. Kosztorys ten będzie pomocny dla władz gminy przy konstruowaniu budżetu.

Należy podkreślić, iż w miarę upływu czasu pewnej korekcie (zmianie) będą ulegać działania, a wraz z nimi środki przewidziane do ich realizacji.

Realizacja programu pozostaje w zakresie Rady Gminy oraz Wójta, który co 2 lata ma jej przedkładać sprawozdanie z realizacji przedmiotowego Programu.

Przewodniczący
Rady Gminy
mgr inż. Grzegorz Sulek

